

Betrokken en daadkrachtig
VERKIEZINGSPROGRAMMA
2023 - 2027



SGP
ZEELAND

Voorwoord: Toekomst voor Zeeland

De SGP zet zich in voor Zeeland. Want Zeeland is een prachtige provincie en dat moet vooral zo blijven. In dit **verkiezingsprogramma** leest u hoe we dat de komende jaren willen doen.

Zeeland is een uniek deltagebied, opgebouwd uit eilanden, **waar het goed wonen, werken, leren en recreëren is**. De SGP wil Zeeland sterker maken. Er is nog veel werk te doen! Want er komen veel uitdagingen op ons af. De landbouwsector moeten we **toekomstperspectief** bieden, jongeren binden aan ons gebied, het openbaar vervoer optimaal regelen, beschikbaarheid van zoet water is belangrijk, maar ook zorg, onderwijs, economie, natuur en cultuur vragen aandacht. Over deze en nog meer onderwerpen neemt de provincie beslissingen, als middenbestuur tussen Rijk en gemeenten.

Op dit moment wordt de rol van de provincie steeds groter om landelijke opgaven te vertalen naar oplossingen in de regio. Voor de SGP is het van groot belang om betrokken, **zichtbaar en aanspreekbaar** te zijn, voor **inwoners en bedrijven**. Wij proberen op een laagdrempelige manier middenin de samenleving te staan om te horen en te zien wat er speelt. Deze benaderbaarheid en zichtbaarheid, gecombineerd met de fundamentele basis maakt de **SGP betrouwbaar**. Wij zijn er voor u! En we doen het graag **samen met u!**

De Bijbelse **waarden en normen** zijn ons uitgangspunt. Voor het provinciale beleid is Gods Woord de beste norm, ook in de toekomst. Voor de taken van de provincie staat de Bijbelse opdracht van het bouwen en bewaren van de aarde centraal. Het is onze opdracht om de **prachtige schepping** (zie *Psalm 8*), ook in alle gebrokenheid, te bewaren. In het besef dat we afhankelijk zijn van Gods zegen, zetten we ons graag in voor **de Zeeuwse belangen**. Nee, we gaan niet mee met de Haagse hypes. Wel zien we het als taak dat mensen een stil en gerust leven kunnen leiden.

Betrokken en daadkrachtig, voorspelbaar zijn en dichtbij de mensen. Zo willen wij ons de komende vier jaar opnieuw **inzetten voor Zeeland**. Zo kent u ons. Daarom gaan wij graag aan de slag met de ambities uit dit verkiezingsprogramma. Mogen we (opnieuw) op uw steun rekenen? Stem dan op D.V. woensdag 15 maart 2023 op **SGP lijst 3!**

PSALM 8 op prachtige wijze verwoord in 1637 en nog steeds actueel:

Als ik Uw hemel aanzie, het werk Uwer vingeren, de maan en de sterren, die Gij bereid hebt;
Wat is de mens, dat Gij zijner gedenkt, en de zoon des mensen, dat Gij hem bezoekt?
En hebt hem een weinig minder gemaakt dan de engelen, en hebt hem met eer en heerlijkheid gekroond?!
Gij doet hem heersen over de werken Uwer handen; Gij hebt alles onder zijn voeten gezet;
Schapen en ossen, alle die; ook mede de dieren des velds.
Het gevogelte des hemels, en de vissen der zee; hetgeen de paden der zeeën doorwandelt.
O HEERE, onze Heere! hoe heerlijk is Uw Naam op de ganse aarde!

Januari 2023,
Bestuur en kandidaten van SGP Zeeland

Via www.zeeland.sgp.nl en sociale media houden wij u bijna dagelijks op de hoogte van ons politieke werk.

Foto molen voorzijde: Chiel Overbeeke
Foto's in tekst: F.A. Dekker (p5), Chiel Overbeeke (p8, p20, p28), Sandra Harthoorn (p12)

Inhoudsopgave

1. Voor een gezond Zeeuws platteland 4

Land- en tuinbouw.....	4
Zoet water.....	5
Visserij	6
Garnalenvisserij	7
Natuur	8
Stikstof.....	8
Natuurbeheer	9
Recreatie & Toerisme	11
Toeristische voorzieningen voor diverse doelgroepen.....	11
Digitalisering	12

2. Economie en samenleving..... 14

Bedrijventerreinen / detailhandel	14
Zeeuwse ondernemingen	15
Circulariteit en hergebruik / duurzaam ondernemen	16
Onderwijs en jongeren.....	16
Zeeland aantrekkelijk voor jongeren	17
Campus Zeeland	17
Jouw Zeeland	18
Leefbaarheid	18
Zeeuwse Zorg	18

3. Werken aan een toekomstbestendige leefomgeving..... 20

Wonen	20
Huisvesting arbeidsmigranten en statushouders.....	21
Omgevingswet.....	22
Energietransitie	23
Rentmeesterschap.....	23
Energimix.....	23
Kerncentrale Borssele.....	24
Waterstof	24
Windenergie	25
Cultuur	26
Verbinden.....	26
Cultureel erfgoed.....	26
Evenementen en festivals	27
Cultuureducatie.....	27

4. Samenwerken aan de toekomst.....	28
Veiligheid	28
Waterschappen.....	29
Regionale omroepen.....	30
5. Mobiliteit: veilig en snel	31
Goede en veilige wegen	31
Zeelandbrug en Deltaweg	31
Verkeersveiligheid.....	32
Slimme mobiliteit.....	33
Openbaar vervoer.....	33
Goederenvervoer	34
Binnenvaart.....	35
6. Betrouwbaar besturen	36
Bestuurlijke zaken	36
Grensoverschrijdende samenwerking.....	36
Financiën en deelnemingen	37
Belastingen	37
Subsidies	38
Deelnemingen.....	38
Goed samenwerkende overheden	38
Gemeente financiën.....	39
Gemeente- en provinciebestuur.....	39

1. Voor een gezond Zeeuws platteland

Zeeland. De provincie waarin wij allemaal leven, de provincie van ons allemaal. Een provincie met ruimte, rust, mooie landschappen, schitterende wateren, stoere maar ook kwetsbare natuur, weidse vergezichten, hechte (dorps)gemeenschappen, dialecten, historisch erfgoed, vrijwilligers, goed eten, veel banenkansen, agrarische sectoren, visserij, industrie, een sterke MKB sector, ambachten, tradities, enzovoorts. Te veel om op te noemen...

In onze provincie is ook sprake van grote uitdagingen. Allerlei landelijke wetgeving die vertaald moet worden in provinciale plannen en maatregelen. Denk aan woningbouw voor starters, gezinnen en ouderen, huisvesting statushouders, waterkwaliteit (Kaderrichtlijn Water), stikstofwetgeving die Zeeuws vertaald moet worden, natuurdoelstellingen, en zo veel dossiers meer. Waarbij onze Zeeuwse invloeden soms beperkt zijn, zoals bijvoorbeeld de stikstofimport uit het buitenland en vanaf zee. Het aandeel van de boeren in Zeeland in het stikstofvraagstuk is veel kleiner dan in andere provincies.

De SGP is ervan overtuigd dat de Bijbelse opdracht van God, het 'bouwen' en 'bewaren' van de aarde, door de provincie serieus, maar zeker ook praktisch vormgegeven dient te worden. Bij het inrichten van de aarde, het 'bouwen', willen wij rekenschap geven van het nuttig gebruik van de schepping en rekening houden met de draagkracht van de schepping. Tevens is de provincie de 'beschermheer' en regisseur van het landschap. De provincie moet daarbij op een realistische manier de belangen afwegen tussen ruimtevragers als natuur, boerenland, woningbouw, wegen en bedrijventerreinen.

Land- en tuinbouw

De land- en tuinbouw vormt een belangrijke sector in onze provincie. De agrarische sector levert een zeer essentiële bijdrage op het gebied van voedselvoorziening en voedselzekerheid en is van belang voor de export. Door de stikstofcrisis is de druk op de landbouw enorm om stikstofrechten in te leveren ten gunste van andere economische doelen. Volgens de SGP heeft de landbouw een te grote waarde voor de provincie om eenzijdig als vervuiler gezien te worden. Niet alleen vanwege de voedselproductie of de economische waarde, maar ook vanwege de grote rol in het beheer van het landschap. We investeren in gebiedsprocessen waarin we landbouw en natuur samenbrengen en zoeken naar mogelijkheden om elkaar toekomst te bieden.



De agrarische sector (tuinbouw, akkerbouw en veehouderij) staat daarnaast onder druk door de stikstofcrisis, schaalvergroting, verstedelijking, verdozing, bodemdaling en regelgeving vanuit natuurbeleid en het Europese landbouwbeleid. Dit terwijl de landbouwsector heel veel doet, en de afgelopen jaren heeft gedaan, om de bedrijfsvoering klimaat- en milieuvriendelijk in te richten. Dat moet juist waardering krijgen! De vraagstukken hebben gevolgen voor de agrarische ondernemer en zijn verdienmodel, terwijl vooral deze sector het landschap in al zijn diversiteit heeft vormgegeven en onderhouden. De landbouwbedrijven moeten reële kansen krijgen om te investeren en te verduurzamen. We streven naar een kringlooplandbouw waar de kringlopen op eigen terrein, in eigen regio of binnen de EU zoveel mogelijk gesloten zijn.

Voor herwaardering van de sector steunen we initiatieven waar boeren hun producten kunnen afzetten in de regionale voedselmarkt. Dit levert de boer meer geld op, zorgt voor minder transport én draagt bij aan meer verbinding van inwoners met de boeren in hun omgeving. De SGP stimuleert het opzetten van eigen coöperaties en op provinciaal vlak worden partijen aan elkaar gekoppeld.

De SGP bepleit de volgende stappen: extensivering als boeren hier toekomst in zien, omschakeling, innovatie, legalisering en verplaatsing. Langs deze weg willen we werken aan toekomstperspectief voor de landbouwsector waarbij we oog houden voor zowel het landschap, de natuurwaarden en eerlijke verdienmodellen. Soms vereist dit aangepaste vergunningen om meerdere functies op het boerenerf te kunnen combineren. Ruimte dus voor passende nieuwe economische dragers (nevenactiviteit).

Leegstand gaat ook de agrarische sector niet voorbij. Er is steeds vaker sprake van vrijkomende agrarische bebouwing (VAB) door stoppers. Toch is onze Zeeuwse agrarische sector een van de grotere exporteurs ter wereld op bepaalde teelten, zoals uien en hard fruit. Die gewassen groeien hier prima en geven door de unieke ligging in de delta met een mooie geografische ligging kansen voor agrariërs voor een goede boterham, en dat houden we graag zo. Dus ook ruimte voor klassieke landbouw binnen wettelijke kaders. Bovendien is de sector enorm belangrijk voor de voedselvoorziening binnen en buiten Nederland en de regionale bedrijvigheid. Nieuwvestiging van bedrijven die vanwege Natura 2000 gebieden moeten verhuizen maken we mogelijk met ruimtelijke instrumenten.

Zoet water

Het Zeeuwse Deltaplan Zoetwater zoals dat in de afgelopen jaren is vastgesteld, moet met gezwinde spoed tot uitvoering worden gebracht. In de komende jaren moet hier extra geld voor uitgetrokken worden, zodat hier samen met het waterschap en gemeenten concrete stappen gezet kunnen worden. Zoet water is essentieel voor boeren, maar ook voor de natuur. Betrouwbare zoetwater aanvoer zorgt ook voor minder stikstofuitspoeling en een stabiel bedrijfsresultaat. Dat geldt voor heel Zeeland.

Concreet:

- De agrarische sector moet ruimte blijven houden om zich te ontwikkelen en te verbreden met gelieerde nevenactiviteiten. Soms vraagt dit om extra ruimte in het kader van verduurzaming;
- Bestaande boerderijen die leegkomen opnieuw inzetten voor agrarische doeleinden gaat boven nieuwbouw;
- Nieuwvestiging als gevolg van verhuizing voor Natura 2000-gebieden maken we ruimtelijk mogelijk;
- Bevorderen van onderzoeksmogelijkheden en toepassen van nieuwe, verantwoorde technologieën;
- Voldoende ruimte voor innovatie en kwalitatieve ontwikkelingen van de agroclusters;
- Agrariërs die hun bedrijfsvoering willen beëindigen, begeleiden we zodat bij gebiedsprocessen kansen ontstaan voor jonge boeren. Natuurlijke krimp in bijvoorbeeld de veehouderij zal voor ruimte voor jonge boeren zorgen;

- In gebiedsprocessen staat gelijkwaardigheid centraal en wordt gezocht naar toekomst voor landbouw en natuur;
- Stikstofgelden worden bij voorkeur zo veel mogelijk ingezet op innovatie en niet op uitkoop van boerderijen;
- In het nationaal strategisch programma pleiten we als provincie voor inkomenssteun voor agrariërs;
- De korte keten wordt gestimuleerd door het stimuleren van regionale voedselmarkten en het verbinden van actieve partijen hierin;
- De provincie pakt een actieve rol in de gebiedsgerichte aanpak van het mestbeleid. Hierin zoeken we naar meekoppelkansen met de stikstofopgaven;
- We hebben respect voor de schepping en zetten ons in voor dierenwelzijn op het boerenbedrijf;
- Promotie van sterke Zeeuwse teelten (fruitteelt, uien, zilte groenten, et cetera) en kennisopbouw met behulp van de proefboerderij Rusthoeve. Tevens liggen er kansen om intensiever samen te werken met het onderwijs, onder andere op het gebied van aquacultuur;
- Goed en voldoende zoet water voor de landbouw wat gunstig is voor de stikstofbelasting op de natuur en kansen biedt voor stabiele bedrijfsvoering;
- Het terugbrengen van het aantal ganzen is geen taboe. Gewasschade blijft zo beperkt;
- Sloten toevoegen aan het areaal van de boeren, zodat relatief snel voldaan kan worden aan 4% niet-functioneel landoppervlak. Zo mogelijk combineren met andere doelen, zoals natuurvriendelijke oevers, agrarisch natuurbeheer, bosvisie (ruimte om bomen te planten);
- Het grootschalig opkopen van landbouwgrond door buitenlandse partijen beperken of indien mogelijk helemaal stoppen, recht van eerste koop door overheid kan in specifieke gebieden een oplossing zijn (voornamelijk in Zeeuws-Vlaanderen);
- Het Zeeuwse provinciebestuur moet zich inzetten om de zogenoemde 'kalenderlandbouw' van tafel te krijgen. De boeren weten zelf het beste wanneer ze kunnen zaaien en oogsten en de weersomstandigheden houden zich ook niet aan de Haagse kalender;
- Een landbouwambassadeur per eiland die het gebied goed kent en als vraagbaak dient voor de agrarische ondernemers op de vele dossiers die spelen (stikstof, waterkwaliteit, mestwetgeving, biodiversiteit et cetera).

Visserij

De visserij staat onder druk vanwege de Brexit en allerlei Europese maatregelen. Het voortbestaan van een groot deel van de sector wordt bedreigd. De provincie moet daarom samen met de regering, visserijprovincies en gemeenten gezamenlijk optrekken om de belangen van de visserijsector optimaal te behartigen. Zo moet voorkomen worden dat de visserij nog verder wordt ingeperkt. De provincie moet dan ook alle mogelijke lobbykanalen benutten om verdere nadelige ontwikkelingen tegen te gaan. Tot slot vormt ook de grootschalige aanleg van windparken op de Noordzee en het aanwijzen van allerlei Natura 2000-gebieden een bedreiging voor de visserij. De provincie moet zich ervoor inzetten dat de visserij volwaardig kan blijven functioneren.

Een belangrijke bedrijfstak binnen de visserij in Zeeland betreft de schaal- en schelpdiersector (mossels, oesters, kreeften, et cetera). Deze sector dient voldoende uitbreidings- en handelsmogelijkheden te krijgen en moet beschikken over voldoende kwalitatieve mossel- en oesterpercelen in de Oosterschelde. Aquacultuur kan een belangrijke plaats gaan innemen in de Zeeuwse economie. Op Noord-Beveland is dat al aangetoond. Onderzoek en kennisontwikkeling daarvoor moeten gestimuleerd worden. Daarnaast is er onterecht een negatieve grondhouding in (rijks)beleid waarneembaar richting vissers. De SGP vindt dit onacceptabel. De vissers zijn een belangrijke schakel in de (primaire) voedselvoorziening en dienen voldoende toekomstperspectief te hebben.

Concreet:

- Maximale inzet van de provincie om negatieve maatregelen vanuit de Europese Unie te voorkomen;
- Verantwoord beheer van de visbestanden in internationaal overleg met de vissers;
- Er moet voldoende ruimte blijven voor de visserij;
- Aandringen op herbezinning op grootschalige windparken op zee en aanwijzen van Natura 2000-gebieden en onderzoeken/experimenten met vissen in de windmolenparken;
- Stimuleren van innovatieve en duurzame (vis)technieken zodat de zeebodem minder wordt aangetast en het brandstofverbruik lager is;
- Bijdrage aan de vernieuwing en verbreding van opleidingen in de visserij;
- Promotie van de schaal- en schelpdiersector als specifiek Zeeuws merk;
- Voldoende ruimte voor oesterteelt op tafels/off-bottom kweek;
- Het meervoudig gebruik van percelen mogelijk maken (mossels en oesters bijvoorbeeld);
- Het stimuleren van uitgifte proefvergunningen in Natura 2000-gebieden en Voordelta en wanneer er mogelijkheden blijken te zijn, dit omzetten naar definitieve vergunningen;
- Een betrouwbare overheid door leveren van 'boter bij de vis'. Dus tijdige beschikbaarheid van natuurvergunningen, hermotorisering en saneringsgelden, consistentie van beleid, et cetera;
- Visserschepen dienen geen zwaardere normen voor uitlaatgassen opgelegd te worden dan grote zeeschepen (voorbeeld Westerschelde wordt door beide bevaren);
- Aandringen bij Rijksoverheid op compensatie voor (garnalen)vissers in de Westerschelde vanwege de PFAS-problematiek en verlenging van vergunningen.

Garnalenvisserij

Zoals bekend verkeert de visserijsector in zwaar weer vanwege o.a. de hoge brandstofprijzen en de (stikstof)eisen waar schepen aan moeten voldoen om een vergunning te verkrijgen. Het Rijk heeft besloten om garnalenvissers per 1 januari 2023 te verplichten om te voldoen aan de gestelde stikstofeisen voor het verkrijgen van een nieuwe Wnb-vergunning.



De garnalenvissers zijn bereid maatregelen te treffen, maar hebben duidelijkheid, tijd en geld nodig. Anders gezegd: een lange termijnperspectief (realistisch, duidelijk en haalbaar met heldere stikstofnormen). Daarnaast dient de overheid zekerheid te bieden dat de reductie voldoende tot stand te brengen is en de visserman zijn volledige visserij kan blijven uitoefenen. Daarbij komt dat de subsidie achteraf wordt uitbetaald en de visserman de uitgave 100% moet voorfinancieren. Naast subsidie verstrekken zal het Rijk ook bereid moeten zijn een rol te vervullen bij het voorfinancieren. Dit kan in de vorm van een lening of via een garantiefonds.

Stikstofreductie kan worden bereikt met SCR-katalysatoren (selectieve katalytische reductie) en nieuwe scheepsmotoren. Zonder een overgangperiode van een of twee jaar om de stikstofreducerende voorzieningen in te bouwen, is continuïteit van de garnalenvisserij per 1 januari 2023 niet mogelijk en zal de vloot zonder inkomsten aan de kant komen te liggen. De gevolgen hiervan laten zich raden.

In Zeeland zijn twaalf garnalenkotters. Veelal zijn dit kotters van gemengde visserijbedrijven (zowel garnalen als platvis). Er zijn ca. vier van deze kotters aangemeld voor de saneringsronde. Volwaardige (garnalen)visserij is in Zeeland van belang voor natuurlijk en gezond voedsel. De SGP gaat het voortbestaan van de (garnalen)vissers aan het hart en stelt voor (voortuitlopend) op een eventuele (Rijks)subsidie, budget beschikbaar te stellen voor de noodzakelijke hermotorisering van de resterende acht Zeeuwse garnalenkotters.

Concreet:

- Een provinciaal budget/subsidie voor het hermotoriseren van de acht Zeeuwse garnalenkotters.

Natuur

Stikstof

‘Stikstof’ als term beheerst al jaren veel debatten over de inrichting van Nederland. Zo ook in Zeeland. Landelijk zijn er wetten vastgelegd en doelen benoemd, provincies hebben de uitdaging hier vorm aan te geven. Wij zijn ervan overtuigd dat dit op zijn Zeeuws kan. Wij zijn het niet eens met het landelijke stikstofbeleid, omdat dit veel te eenzijdig afgewenteld wordt op de agrarische sector. Ook met aandacht voor de import van stikstof uit het buitenland en vanaf zee. Dat betekent dat de invloed van de Zeeuwse agrarische sector vrij klein is.

Medio 2023 moet Zeeland een gebiedsplan klaar hebben waarin de stikstofopgaven van het Rijk, gecombineerd met andere opgaven op het gebied van waterkwaliteit, biodiversiteit, verdroging, wonen, etc. gekoppeld worden. Belangrijk is dat plannen en maatregelen dichtbij de burgers en bedrijven blijven. Sommige bedrijven hebben ook al veel geïnvesteerd de afgelopen jaren in allerlei maatregelen. Dat moet meegenomen worden in doelen die alsnog afgesproken gaan worden.

Natuurbehoud staat sterk in de schijnwerpers sinds de stikstofproblematiek hoog opspeelt. De SGP vindt goed natuurbeheer nodig om de soortenrijkdom aan flora en fauna in stand te houden. Ook is de natuur van belang voor het welzijn van mensen en kunnen we er de schepping in bewonderen. In het natuurbeheer stellen we natuurdoelen en instandhoudingsdoelen meer voorop en niet de Kritische Depositie Waarden (KDW) voor stikstof. De haalbaarheid van KDW-waarden is onzeker. Daarom vindt de SGP het effectiever om het beleid te richten op realistisch natuurbehoud en herstel.

Vanuit de Rijksoverheid komt een stikstoffonds beschikbaar. Wij zetten als provincie in op investeringen in de blijvers. Daarmee creëren we toekomst voor de jonge generatie boeren door innovaties te ondersteunen. Met onze Zeeuwse ‘landbouwtour’ in 2022 hebben we veel ideeën opgehaald die toekomst geven aan de landbouwsector, ook in relatie tot het

'stikstofdossier' en de gelden die hiervoor beschikbaar komen. De gebiedsplannen die in 2023 vorm moeten krijgen, bieden daar ons inziens goede kansen voor.

Grondverwerving voor natuur vindt alleen op vrijwillige basis plaats. De SGP zet in op vrijwillige verplaatsing of indien de boeren daartoe bereid zijn, opkoop van bedrijven. Inzetten op areaal van ondernemers die hun bedrijfsvoering willen beëindigen middels het vestigen van voorkeursrecht kan een goed middel zijn.

Concreet:

- Bij vergunningverlening in het buitenland met stikstofdepositie tot gevolg in Zeeland moet de provincie sterk overwegen om bezwaar te maken. De gevolgen zijn immers voor Zeeland niet op een andere manier te beïnvloeden;
- Het legaliseren van een PAS-melding is een prioriteit bij het verkrijgen van stikstofruimte door de provincie;
- Het legaliseren van PAS-melders mag deze PAS-melders geen geld kosten, ze zijn immers buiten hun schuld om in deze situatie van onbehoorlijk overheidshandelen beland;
- Gebiedsplannen opstellen in nauwe samenwerking met bewoners en bedrijven ter plaatse. Daarbij oog hebben voor reeds gedane inspanningen, dus geen generieke peildatum voor vaststellen van doelen en beleid;
- Aandacht voor de personen die te maken krijgen met wijzigingen in hun bedrijf. De manier van communiceren door overheden, zo ook de provincie, doet er toe. Uitzichtloze boodschappen kunnen mensen tot wanhoop drijven, wat nooit het doel van communicatie en beleid kan en mag zijn;
- Onderzoek stimuleren naar stikstofarme gewassen. Daarbij het gesprek ook aangaan met ketenpartners (verwerkers, consumenten) zodat de keten van boer tot consument aangesloten is en de 'nieuwe' gewassen ook afgezet kunnen worden.

Natuurbeheer

De rol van agrariër als natuurbeheerder mag wat ons betreft fors groter en kan een aanvullende bron van inkomsten zijn voor boeren. De samenwerking met terreinbeheerders moet beter en vooral ook meer worden.

Natuur is niet alleen te vinden in natuurgebieden, maar ook daarbuiten: groenstroken en parken in steden en dorpen, op industrieterreinen en in andere vormen op het platteland (de zogenaamde niet-natuurgebieden). Met meer kennis van de natuurwaarden van niet-natuurgebieden kan de provincie een bijdrage leveren aan de bewustwording van de waarde ervan bij onze inwoners. Agrariërs leveren door agrarisch natuurbeheer een grote bijdrage aan het op peil houden van de biodiversiteit. Daarom intensiveren we de verweving van natuur en landbouw door meer ondersteuning te bieden aan agrariërs die hiermee aan de slag willen. In lijn met de commissie Remkes benoemen we natuurgebieden, verwevingsgebieden en landbouwgebieden. In verwevingsgebieden werken we in gebiedsprocessen samen met partners aan natuurherstel en -behoud in gebiedsgerichte masterplannen.

Meer bos in Zeeland is goed voor opname van CO₂ en helpt tegen hittestress. Dat kan op heel veel plaatsen beter, bijvoorbeeld op industrieterreinen, in woonwijken en op dijken. Landbouwgrond moet zoveel mogelijk ongemoeid worden gelaten.

Bij plannen voor aanleg van nieuwe natuurgebieden moet niet de kwantiteit, maar de kwaliteit binnen de mogelijkheden die natuurgebieden bieden vooropstaan. De nadruk moet liggen op biodiversiteit binnen realistische doelstellingen. Soms is het daarom verstandiger om bestaande natuurgebieden op te waarderen in plaats van nieuwe natuur aan te leggen. We versterken liever bestaande grote natuurgebieden door die gericht uit te breiden in plaats van her en der kleine 'postzegels' natuur te creëren.

De provincies hebben de Wet Natuurbescherming omgezet in provinciaal beleid. Dit houdt in dat de provincie verantwoordelijk is voor vrijwel alle ontheffingen, vergunningen en meldingen én voor handhaving en uitvoering van het natuurbeleid. Daarbij moet een goede en rechtvaardige afweging worden gemaakt tussen natuurdoelen, soortenbescherming en economisch gebruik van het landschap.

Natuurbeheer houdt in dat het faunabeheer (dieren) wordt vormgegeven door middel van wildbeheereenheden. Faunabeheer is nodig om verspreiding van parasieten (sommige dierziektes zijn gevaarlijk voor mensen) tegen te gaan, exoten te weren, te grote wildpopulaties te voorkomen, schade aan infrastructuur en dijken te voorkomen en gewasschade te beperken. Een continue afweging van faunabeheermethoden is noodzakelijk. De jacht maakt daar een wezenlijk onderdeel van uit. Het is belangrijk dat een populatie in evenwicht blijft. Omdat bijvoorbeeld damherten geen natuurlijke vijanden hebben, breidt de populatie ongecontroleerd uit zodat we genoodzaakt zijn maatregelen te nemen.

Natuurbeheer willen we meer transparant organiseren zodat het provinciaal bestuur beter zicht krijgt op de terreinbeherende organisaties, de inzet en de geleverde prestaties. Daarvoor wordt de kwaliteit van de natuur ook actief gemeten, zodat de ontwikkelingen in gebieden inzichtelijk zijn en het beleid waar nodig gericht bijgestuurd wordt.

Zeegroenten snijden is een oude vorm van natuurbeleving en een mooie traditie, door mensen die vanouds rekening houden met de natuur. De SGP vindt dat dit -voor eigen gebruik- mogelijk moet blijven op de eilanden waar de mensen wonen.

Aparte aandacht voor wolvenbeleid is nodig. In Zeeland is dit nog geen urgent probleem, maar het kan het wel worden. Nu is het -zo is de algemene visie- niet toegestaan om wolven te verjagen. Wat ons betreft is dat geen taboe. Een wolf moet verjaagd kunnen worden van eigen terrein om de landbouwhuisdieren te beschermen.

Concreet:

- Natuurwaarde van niet-natuurgebieden ook voor inwoners inzichtelijk maken;
- Bij natuurbeheer heeft landschapsonderhoud door of met behulp van agrariërs de voorkeur boven enkel beheer door gesubsidieerde organisaties;
- De nadruk moet liggen op kwaliteit (biodiversiteit) en niet op de kwantiteit van natuur;
- Agrarisch natuurbeheer moet voldoende aantrekkelijk worden gemaakt, met ruimte en waardering voor het vakmanschap;
- Natura 2000-doelen en -regels worden niet strenger gesteld en toegepast dan nodig is.
- We beheren Natura 2000-gebieden met een bredere blik dan alleen de KDW-doelen.
- We werken in verwevingsgebieden aan gezamenlijke beheerplannen met agrariërs en terreinbeherende organisaties voor optimale kruisbestuiving;
- Natuurbeheer wordt transparanter georganiseerd door meer monitoring en doelgerichte subsidies;
- De provincie zorgt voor een vlotte vergunningsverlening in het kader van de natuurwet;
- De provincie zorgt voor een toegankelijk loket/portaal voor het melden van gewasschade en voor het adequaat afhandelen daarvan. De 300 euro behandelbijdrage voor het melden van gewasschade moet worden afgeschaft of sterk gereduceerd;
- De provincie zorgt voor een adequate bestrijding van stroperij. Dit voorkomt het doden van dieren en bevordert de veiligheid in het buitengebied;
- Het registreren van schade aan dijken door wild (graafschade) is belangrijk en geeft een juridische basis voor doeltreffende bestrijding van deze schades die de veiligheid in gevaar kunnen brengen;
- Weide- en akkervogels moeten worden beschermd tegen predatoren zoals vossen en kraaien. De nachtelijke jacht op vossen dient hiervoor voldoende ruimte te krijgen. Ook buiten het broedseizoen en in een ruime cirkel rond weidevogelgebieden;

- Het aantal ganzen, en de bijbehorende schade aan gewassen, is de afgelopen jaren sterk toegenomen. Ook natuurbeheerders zien problemen. De SGP vindt dat waar nodig (ook) in de winterperiode op ganzen moet worden gejaagd;
- Hulpmiddelen zoals lokfluitjes kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan effectieve en diervriendelijke jacht of schadebestrijding. Hier moet voldoende ruimte voor zijn;
- Faunafonds: er moet voldoende compensatie zijn voor boeren die laagdrempelig bereikbaar is;
- De provincie dient voor deugdelijke faunabeheerplannen te zorgen die stand houden bij de rechter om rechtsonzekerheid onder jacht, schade en beheer te voorkomen;
- Goede landbouwgrond mag niet ontpolderd worden. Dit principe blijft ook gelden voor de Hedwigepolder en het hele Westerscheldegebied. Natuurherstel moet zoveel mogelijk plaatsvinden via buitendijkse maatregelen en zo min mogelijk via ontpoldering;
- De traditie van zeegroente snijden voor eigen gebruik moet behouden worden en mogelijk blijven op de eilanden waar mensen wonen.

Recreatie & Toerisme

Rust is een belangrijke waarde in onze samenleving. Veel mensen in onze jachtige maatschappij hebben behoefte aan rust en ruimte om te recreëren. In Zeeland merken we dat de druk op lokale en regionale recreatieve voorzieningen de laatste jaren groter wordt. Bij voorkeur zoeken we combinaties tussen agrarisch landschap en recreatiegebruik. De Kustvisie bevat goede argumenten voor instandhouding van de Zeeuwse kust.

Toeristische voorzieningen voor diverse doelgroepen

Het is belangrijk om, waar mogelijk en verantwoord, in te spelen op de behoeften van de toerist. Recreanten willen rust en beleving en hiervoor is de toegankelijkheid van de natuur belangrijk. Dat kan samengaan, mits duidelijk is wat waar mag en kan. Wij willen een uitgebreid wandel- en fietsnetwerk bevorderen. De sector voor recreatie en toerisme kan op het platteland voor veel (aanvullende) inkomsten zorgen en is belangrijk voor een vitaal platteland. Voorwaarde is dat toerisme toegankelijk is voor alle doelgroepen, bijvoorbeeld ook voor gezinnen met een kleine beurs. Denk bijvoorbeeld aan grote (natuur)speeltuinen, mountainbike- en paardrijroutes, Terra Maris, Groede Podium et cetera.



De recreatiesector is in Zeeland een belangrijke werkgever met jaarlijks ruim tien miljoen overnachtingen en meer dan twee miljoen gasten. Voor de SGP is toerisme geen doel, maar een middel als pijler in de Zeeuwse economie. We dienen oog te hebben voor de balans tussen rust en ruimte versus druk door toerisme. De leefbaarheid in Zeeland wordt vergroot, de Zeeuwse identiteit versterkt en er verdienen heel veel Zeeuwen dagelijks een boterham in deze sector.

De provincie speelt een voorwaardenscheppende rol ten aanzien van recreatievoorzieningen. De SGP zal dit beleid altijd benaderen vanuit Bijbelse normen en waarden. Ook hebben we oog voor de lokale situatie, zo mag recreatie geen belemmering zijn voor agrarische activiteiten en de leefbaarheid/draagkracht van het gebied; ze moeten juist een waardevolle toevoeging vormen.

Streekproducten spelen in op de behoeften van de toerist en zorgen voor inkomsten van lokale ondernemers.

Concreet:

- Recreatie mag niet ten koste gaan van de zondagsrust;
- De SGP is voor het behoud van het karakter van de Zeeuwse kust. In de Kustvisie is afgesproken dat er geen nieuwe vakantieparken mogen worden gebouwd aan de kust. Aan die afspraken willen we vasthouden;
- Recreatieknoppunten moeten goed bereikbaar zijn met fiets, openbaar vervoer en auto;
- Onderzoeken mogelijkheden voor uitbreiding van toiletmogelijkheden in recreatiegebieden;
- Gebruikers die recreatiegebieden vervuilen, worden streng aangepakt;
- Waken voor teveel recreatie, letten op de evenwichtige spreiding van diverse doelgroepen in de recreatie en spreiding over het jaar;
- Minicampings hebben door uitbreiding van vijftientig naar vijftendertig staanplaatsen meer mogelijkheden voor een goede bedrijfsvoering en verduurzaming en bieden plaats aan mensen die minder te besteden hebben;
- We borgen een minimum aan vrij toegankelijke voorzieningen zodat gezinnen met een kleine beurs ook kunnen recreëren;
- Uitbreiden van wandel- en fietsroutes;
- Insteken op recreatie ten behoeve van gezondheid en welzijn (zorgtoerisme);
- Stimuleren van diversiteit in horecavoorzieningen en slaapplekken zodat vakantie en ontspanning voor elke portemonnee beschikbaar is;
- Medewerking verlenen aan omvorming van functies waar dat passend is. Wanneer omvorming van campings naar vaste eenheden aan de orde is, dient er een verplichting te komen voor ontwikkelaars om mensen met jaarplaatsen een andere plek te geven;
- Heroverwegen VVV's voor onze toeristen;
- Promoten van Zeeland als fietsprovincie;
- Lijst met vrij toegankelijke voorzieningen op de website zeeland.com;
- Permanent wonen in recreatiewoningen is niet wenselijk i.v.m. de leefbaarheid van onze Zeeuwse kernen.

Digitalisering

Snel internet (zoals glasvezel) is een belangrijke digitale voorziening voor de maatschappij. Het kan bijdragen aan sociale en maatschappelijke participatie en versterkt het leef- en vestigingsklimaat voor zowel bewoners als bedrijven. Snel internet is dan ook niet meer weg te denken uit onze samenleving. Iedereen moet hiervan gebruik kunnen maken ten behoeve van particulier en zakelijk gebruik. De provincie faciliteert en stimuleert onderzoeken en initiatieven die erop gericht zijn snel internet te ontsluiten in buitengebieden.

De digitalisering gaat voorwaarts. De SGP zet digitale middelen in waar het nuttig is. Het is van belang dat provincies een eigenstandige ethische afweging maken over de inzameling en het

gebruik van data. Daarnaast beschermen wij data en investeren in cyberveiligheid. Via bibliotheken wordt voorzien in ondersteuning voor mensen die digitaal niet volledig mee kunnen komen. De provincie houdt altijd een mogelijkheid voor persoonlijk contact en brieven per post.

Concreet:

- We faciliteren en stimuleren snel internet in buitengebieden;
- We hechten aan een bereikbare overheid, ook voor inwoners die digitaal niet vaardig zijn;
- We investeren in dataveiligheid en weerbaarheid tegen datalekken (AVG);
- Datacenters passen in verband met de omvang niet op elke plek in ons land. De SGP is tegen vestiging van datacenters in verband met ruimtevrage, energie- en watergebruik. Tenzij het goed ingepast is met optimale functiecombinatie (bijv. restwarmte gebruik, energieopwekking op het dak) en op een passende plek in het landschap.

2. Economie en samenleving

Een gezonde en sterke (regionale) economische ontwikkeling is onmisbaar. De provincie moet primair goede voorwaarden en ruimte scheppen waarin het bedrijfsleven zich op een verantwoorde wijze kan ontwikkelen. Dit is noodzakelijk voor voldoende werkgelegenheid en leefbaarheid. De Bijbelse opdracht van rentmeesterschap, waarbij iedereen zijn of haar verantwoordelijkheid vorm en inhoud kan geven, moet daarin tot zijn recht komen. De SGP vindt dat maatschappelijk bewust en duurzaam ondernemen moet worden gestimuleerd. De provinciale overheid kan een belangrijke taak hebben bij het samenbrengen van het onderwijs en het bedrijfsleven.

Economische ontwikkeling is geen doel op zich. De economie moet ten dienste staan van de mens en de samenleving. Niet andersom, het gaat om de zogenoemde 'brede welvaart'. Daarom moeten economische vraagstukken altijd in samenhang met andere beleidsvelden worden beoordeeld, zoals leefbaarheid, infrastructuur, woningbouw en milieu. De overheid moet duidelijke grenzen stellen: geen onnodig ruimtebeslag, geen uitbuiting van de aarde en geen roofoverval op de mens. Ook toekomstige generaties hebben mogelijkheden tot leven nodig. Onze prestatie maatschappij vergt teveel van mens en milieu. Daarom is de SGP tegenstander van de vierentwintiguurseconomie en voorstander van een werkweek die wordt voorafgegaan door de zondag als gemeenschappelijke rustdag. De samenleving moet haar collectieve rustmomenten koesteren en bevorderen om het sociale gezinsleven te beschermen en de volksgezondheid te stimuleren.

Het toerisme heeft in Zeeland een belangrijke plaats en draagt bij aan een gezonde economie. De SGP hecht eraan dat dit lokaal geworteld blijft en de provincie faciliterend optreedt in de rol als promotor van Zeeland. Dat wil zeggen: het beter zichtbaar, vindbaar en boekbaar maken van toeristische informatie voor gasten en inwoners. Daarnaast dient er oog te zijn voor een gezonde verhouding van toerisme en de leefbaarheid van inwoners van Zeeland. Anders gezegd: niet eindeloos bouwen voor toerisme zonder oog voor de inwoners. De SGP pleit dan ook voor een vlekkenplan waarin aangegeven wordt welke nieuwe ontwikkelingen waar gefaciliteerd kunnen worden.

Voor het behoud van een gezonde economie is het van belang dat de Zeeuwse belangen niet vanuit winst oogmerken verdwijnen. De SGP is van mening dat een trend van het opkopen van Zeeuwse gronden door Belgische (grond)eigenaren zoveel mogelijk voorkomen dient te worden. Hoewel een grondtransactie door particulieren niet in de invloedssfeer ligt van de provincie, vindt de SGP wel dat er onderzocht dient te worden op welke wijze ongewenste ontwikkelingen tegengegaan kunnen worden.

Concreet:

- Stimuleren van de zondag als collectieve rustdag;
- Bevordering van minder en/of eenvoudiger regels en snelle vergunningverlening;
- Toezicht op de wet- en regelgeving door een adequaat handhavingsprogramma dat is afgestemd op de verantwoordelijkheid van het bedrijf;
- Optimale benutting van Europese fondsen;
- Regionale afstemming van bedrijvigheid.

Bedrijventerreinen / detailhandel

Robotisering, automatisering, thuiswerken, flexwerken en zzp'ers zorgen voor een gewijzigde economische dynamiek. De kantorenmarkt zal zich na COVID-19 opnieuw gaan vormen. Overmatig leegstand vraagt soms om (boven)regionale aanpak. Als SGP vinden we dit primair een gemeentelijke bevoegdheid, echter kan in afstemming met gemeenten tot gemeenschappelijke actie worden overgegaan.

De detailhandel bevindt zich in moeilijke omstandigheden. Als de samenleving digitaliseert, digitaliseert de detailhandel. Ook dat heeft invloed op de winkelinfrastructuur. Voor de leefbaarheid van stadswijken en dorpscentra, maar ook voor de leefbaarheid van dorpsgemeenschappen, is een florerende middenstand van groot belang. Voor webshops met een bezoekmogelijkheid op bedrijventerreinen moet maatwerk worden geleverd.

De SGP bepleit een gezond hergebruik van bestaande gebouwen, zodat ongewenste leegstand voorkomen wordt. Een eventuele stimuleringssubsidie kan in de vorm van pilots onderdeel zijn van deze aanpak. Daarnaast dient te worden nagegaan of er (landelijke of Europese) transitiefondsen gebruikt kunnen worden om bestaande gebouwen te transformeren. Dat geldt eveneens voor bedrijventerreinen waarin verduurzaming en vergroening een steeds belangrijkere rol zullen spelen. Er dient te worden nagegaan wat een klimaatadaptief bedrijventerrein inhoudt en daarbij behorende realistische doelen. De aansluiting van openbaar vervoer op bedrijventerreinen is een aandachtspunt. Een onderzoek op dat punt is aan te bevelen: in hoeverre is een OV-aansluiting gewenst en zo ja, op welke wijze. Ingrediënten van dat onderzoek kunnen zijn: locaties van gewenste knooppunten en locaties waar verschillende typen vervoer samen komen (hub, OV-knooppunt, opstappunt).

Concreet:

- Herstructurering van bestaande bedrijventerreinen boven uitbreiding;
- Intensief ruimtegebruik op bedrijventerreinen stimuleren waarbij er ruimte is voor herbestemming en afbraak van vervallen leegstaande kantoren en bedrijfspanden;
- Kantoorlocaties bij hubs (OV-knooppunten);
- Goede ontsluiting van bedrijventerreinen door rand- of rondwegen buiten de dorps- of stadskernen;
- Behouden watergebonden bedrijvigheid onder meer door onderhoud loswallen die in eigendom zijn bij provincie;
- Grote distributiecentra vereisen veel grond en zijn een doorn in het oog in het landschap. Tegelijkertijd ontstaat er meer verkeer wat ongewenst kan zijn;
- De provincie ondersteunt gemeenten die een toekomstbestendige brede detailhandelsvisie ontwikkelen. De detailhandel moet zich in de binnensteden en dorpen concentreren om leegstand te voorkomen;
- Volumineuze goederen clusteren op aangewezen terreinen in de buurt van centra;
- Niet-agrarische bedrijven met veel transportbewegingen worden primair op goed ontsloten bedrijventerreinen geplaatst;
- Voor kleine gemeenten moet maatwerk mogelijk zijn om bedrijventerreinen uit te breiden;
- Stimulering van OV (bus, trein) door bedrijven;
- Vervoer van gevaarlijke stoffen buiten steden en woongebieden om;
- Tijdige beschikbaarheid van gemeentelijke visies op (toekomstige) bedrijventerreinen zodat de provinciale infrastructuur daarop is afgestemd.

Zeeuwse ondernemingen

Het midden- en kleinbedrijf (mkb) is een drijvende kracht achter de Zeeuwse economie. Zeeland is een mkb-provincie waarin ondernemers risico's nemen en banen creëren. De SGP wil dat ondernemerschap stimuleren en bepleit het tegengaan van onduidelijke of overbodige regels of eisen. We omarmen goede initiatieven die het ondernemerschap stimuleren.

De SGP vindt dat het midden- en kleinbedrijf een cruciale rol speelt in werkgelegenheid dicht bij onze inwoners. Veelal zijn mkb-bedrijven familiebedrijven. Ze zijn vaak verankerd in de lokale samenleving en hebben meer oog voor de lange termijn. We zien voor de provincie een rol om bij bedrijfsoverdracht naar familieleden of externen te ondersteunen door bemiddeling.

We bieden ruimte voor maakbedrijven die de productie terughalen naar onze provincie. We vinden het van belang dat leveringszekerheid van cruciale goederen zoals medische goederen geborgd wordt door lokale productie. Innovatieve bedrijfsvormen in start-ups en scale-ups

stimuleren we waar mogelijk door deelname vanuit een regionaal investeringsfonds. Via Impuls Zeeland worden bedrijven geholpen bij vestiging in Zeeland. Het is geen hoofddoel om internationale bedrijven naar Zeeland te halen.

Waar mogelijk ondersteunen we het mkb met talentprogramma's die voor een passende scholing zorgen, zodat de scholing beter past bij de vraag van het mkb naar personeel.

Concreet:

- De provincie start een talentprogramma waarin vraag- en aanbodsectoren worden benaderd om mensen van werk naar werk te begeleiden;
- Via een regionaal investeringsfonds wordt innovatie gestimuleerd;
- De provincie ondersteunt familiebedrijven bij de zoektocht naar opvolging bij bedrijfsovername.

Circulariteit en hergebruik / duurzaam ondernemen

In het Nederlands grondstoffenakkoord is afgesproken dat in 2030 tenminste 50% van de grondstoffen die gebruikt worden in de economie circulair zijn. Dat houdt in dat na gebruik in een toepassing de grondstof opnieuw benut kan worden. Dit heeft een grote impact op innovaties, beschikbaarheid van materialen en de wijze van ontwerp en productie van goederen.

De SGP vindt het een goede ontwikkeling om de aarde niet verder uit te putten door ongebreidelde winning van grondstoffen, maar deze op een slimme manier meerdere malen te benutten. Hiermee wordt uitputting van grondstoffen bestreden én wordt beschikbaarheid van materialen meer gestroomlijnd.

De provincie speelt een verbindende en coördinerende rol naar de (mkb-)bedrijven met als doel om gezamenlijk circulair werken in onze provincie te verkennen en uit te breiden. Van 'winning tot ontmanteling'. Daarnaast besteden we zelf onze projecten circulair aan. Bij bouwprojecten voor provinciale gebouwen worden materialenpaspoorten toegepast, zodat voor hergebruik bekend is welke materialen toegepast zijn.

Concreet:

- De provincie werkt samen met ondernemers aan de opgave een circulaire provincie te worden;
- Circulariteit wordt in aanbestedingen meegenomen en positief beoordeeld;
- Dumpen van afval, zeker in natuurgebieden, tegengaan;
- Bij voorkeur maatschappelijk verantwoord inkopen;
- Bedrijven en instellingen stimuleren om naast het gebruik van duurzame materialen ook tijdens de bouw duurzaam te werken met machines;
- Als provincie dienen we het goede voorbeeld te geven. Dat betekent dat we bij aanbestedingen bij voorkeur gerecyclede materialen gebruiken.

Onderwijs en jongeren

Goed onderwijs is de sleutel naar een betere toekomst. Goed opgeleide jongeren willen we binden aan onze regio. Onze provincie moet een goed woonklimaat voor mensen en een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor bedrijven hebben. Een stevige onderwijs- en onderzoeksinfrastructuur is een belangrijke voorwaarde voor onze economie en leefbaarheid. Onderwijs en kenniscentra zijn daarom erg belangrijk. Bedrijven hebben goed opgeleide mensen nodig en kunnen soms onvoldoende gekwalificeerde mensen aantrekken; dit geldt voornamelijk voor technisch personeel. Wij willen zoveel mogelijk opleidingen in Zeeland, zodat jongeren in Zeeland kunnen studeren.

Zeeland aantrekkelijk voor jongeren

De provincie moet zich nadrukkelijk ervoor inzetten om een bijdrage te leveren aan het samenbrengen van onderwijs, bedrijfsleven en arbeidsmarkt. We hebben jonge mensen nodig. Wij vinden dat de provincie zich actief moet blijven inzetten voor het onderwijs. Bereikbaarheid en kwaliteit van het onderwijs zijn belangrijk. Innovaties in opleidingen en kennisinstellingen moeten worden gestimuleerd. Dat kan door opleidingen aan te bieden die passen bij het karakter van de provincie.

De provincie dient het welzijn van alle inwoners van de provincie in het oog te houden. Het is daarom belangrijk dat participatie van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, zoals arbeidsgehandicapten, asielzoekers en migranten, actief gestimuleerd wordt. Tevens dient de subsidieverdeling vanuit de provincie gelijkmatig over alle organisaties en initiatieven in het onderwijsveld verdeeld te worden, zonder dat de achtergrond van de organisaties daarbij een rol speelt.

Campus Zeeland

Campus Zeeland is een samenwerkingsverband tussen bedrijven, overheden en kennisinstellingen. Campus Zeeland heeft gezorgd voor een extra stimulans om samen te werken volgens de triple helix. Dat wil zeggen dat scholen met het bedrijfsleven en de onderzoeksinstituten gaan samenwerken, om een gezonde kennisinfrastructuur te bouwen en innovatie te vergroten. Goed onderwijs is immers de basis van een gezonde economie. Het doel is excellent onderwijs voor onze jonge mensen op alle niveaus, dus van primair onderwijs tot hbo en wo. Een krachtige samenwerking zal leiden tot voldoende opleidingen, meer onderzoek op relevante thema's zoals water, energie en voedsel en een goede aansluiting bij het bedrijfsleven. Eén van de mooiste voorbeelden hiervan is het Joint Research Center Zeeland (JCRZ) aan het Groene Woud in Middelburg. In dit nieuwe onderzoeksinstituut voor het mbo, hbo en wo, starten in 2023 nieuwe opleidingen en onderzoek die echt bij Zeeland horen. Het JCRZ brengt de kennisinfrastructuur in Zeeland op een hoger plan. De SGP wil een voortzetting van de Campus Zeeland samenwerking.

Concreet:

- Het (meer) binden van jongeren aan Zeeland;
- Het vergroten van de aantrekkelijkheid van Zeeland als innovatieve provincie;
- Campus Zeeland nog meer gaan verbinden met het mbo, voortgezet onderwijs en zo mogelijk primair onderwijs;
- Een nieuw kenniscentrum (Delta Climate Center) realiseren om studenten en onderzoekers in Zeeland mogelijkheden te bieden voor innovatie en onderzoek;
- Alle leerlingen van de bovenbouwklassen van het voortgezet onderwijs en mbo een introductie geven op Hogeschool Zeeland en de UCR om weglek van jongeren uit onze provincie te verminderen;
- Bevorderen van opleidingen in de zorg om zo de zorgkloof te verkleinen: de Zeeuwse Zorgcoalitie voortzetten en samenwerking in stand houden;
- Zeeuwse jongeren die elders in Nederland (of daarbuiten) studeren volgen en actief benaderen om stages in Zeeland te doen;
- Jongeren gunstige leningen geven om in Zeeland een huis te kopen of helpen om woonruimte te vinden;
- Initiatieven stimuleren om bedrijfsleven en onderwijs beter op elkaar af te stemmen;
- Vakmanschap stimuleren, met name in de technische sector. Hierbij samen optrekken met het mkb;
- Participatie van achterstandsgroepen bevorderen;
- De provincie heeft een voorbeeldfunctie voor wat betreft het bieden van werkgelegenheid aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt (bijv. door arbeidsgehandicapten aan te nemen binnen de eigen organisatie);
- Wet- en regelgeving aanpassen om werkgelegenheid in grensgebieden beter mogelijk te maken;

- De subsidies worden op een rechtvaardige manier verdeeld over de diverse initiatieven binnen de provincie, zonder onderscheid naar identiteit.

Jouw Zeeland

De SGP draagt jongeren een warm hart toe. Jongeren zijn onze toekomst. Graag horen we de mening van jongeren en we vinden het belangrijk om hen zoveel mogelijk te betrekken bij het nemen van besluiten. Met hen willen we nadenken over de waarden van onze democratie en van de rechtsstaat. Daarom stimuleren we scholen mee te doen met debatwedstrijden. Jouw Zeeland is het jongerenennetwerk van de provincie voor jongeren tussen 12 en 23 jaar. De activiteiten kunnen verder uitgebouwd worden, zodat we jongeren optimaal betrekken bij de Zeeuwse politiek.

Concreet:

- Via de scholen worden Zeeuwse jongeren uitgenodigd om het provinciehuis en de Statenvergaderingen te bezoeken, zodat ze kennismaken met de (Zeeuwse) politiek;
- De activiteiten van Jouw Zeeland worden verder uitgebouwd en we investeren in jongerendebatten over relevante Zeeuwse thema's.

Leefbaarheid

Leefbaarheid is een belangrijke voorwaarde voor een goed woon- en vestigingsklimaat. Zeeland is dunbevolkt. Hierdoor komt de leefbaarheid onder druk te staan. Ook ontwikkelingen in de bevolkingssamenstelling en schaalvergroting hebben een grote invloed op de leefbaarheid. Gewaakt moet worden dat er geen verdere verschraling van voorzieningen komt. Zeeland moet aantrekkelijk blijven voor jongeren en ouderen! Oog voor elkaar, dat is belangrijk. De laatste jaren zijn er diverse initiatieven geweest die positief hebben bijgedragen om de leefbaarheid te vergroten: bijvoorbeeld het ondersteunen van vrijwilligers en mantelzorgers. De komende jaren worden mantelzorgers en vrijwilligers nog belangrijker, omdat er meer ouderen komen met een zorgbehoefte en het aantal professionele zorgverleners afneemt. Een mooi voorbeeld zijn de wijkleerbedrijven die vanuit het Hoornbeeck College in de wijk Goes-Oost zijn opgezet. En de initiatieven die het Zeeuws Heldenfonds heeft gefinancierd en gestimuleerd, met steun vanuit de provincie.

Concreet:

- Leefbaarheid moet weer een concreet beleidsveld worden met een eigen uitvoeringsprogramma, waarbij initiatieven ondersteund en uitgebreid worden die zorgen voor het cement in de samenleving;
- Het initiatief 'Zeeland Zonder Zelfmoord' moet terug op de agenda en m.b.v. provinciale steun een doorstart krijgen.

Zeeuwse Zorg

De zorgsector staat onder druk. De afgelopen jaren heeft zij bewezen sterke schouders te hebben door de opvang van zoveel coronapatiënten, maar dat kent ook een grens. Een stijgende zorgvraag met een groeiend aantal vacatures en een afnemend aantal mantelzorgers baart ons zorgen. Werkplezier en een aantrekkelijk werkklimaat moeten in stand gehouden worden en waar mogelijk vergroot.

De samenwerking van de vele partijen in de Zeeuwse Zorg Coalitie juichen wij toe. Wij hechten aan een blijvende actieve participatie in de Zeeuwse Zorg Coalitie. Daarin moet men over eigen grenzen heen durven kijken voor innovatieve oplossingen, want het belang van de Zeeuwse inwoners en haar vele bezoekers moet voorop staan. Integrale ketens tussen het sociaal en het zorgdomein dienen -waar mogelijk- te worden gestimuleerd. Zonodig dient de provincie hierbij een verbindende rol te vervullen en processen om deze tot stand te brengen, te faciliteren.

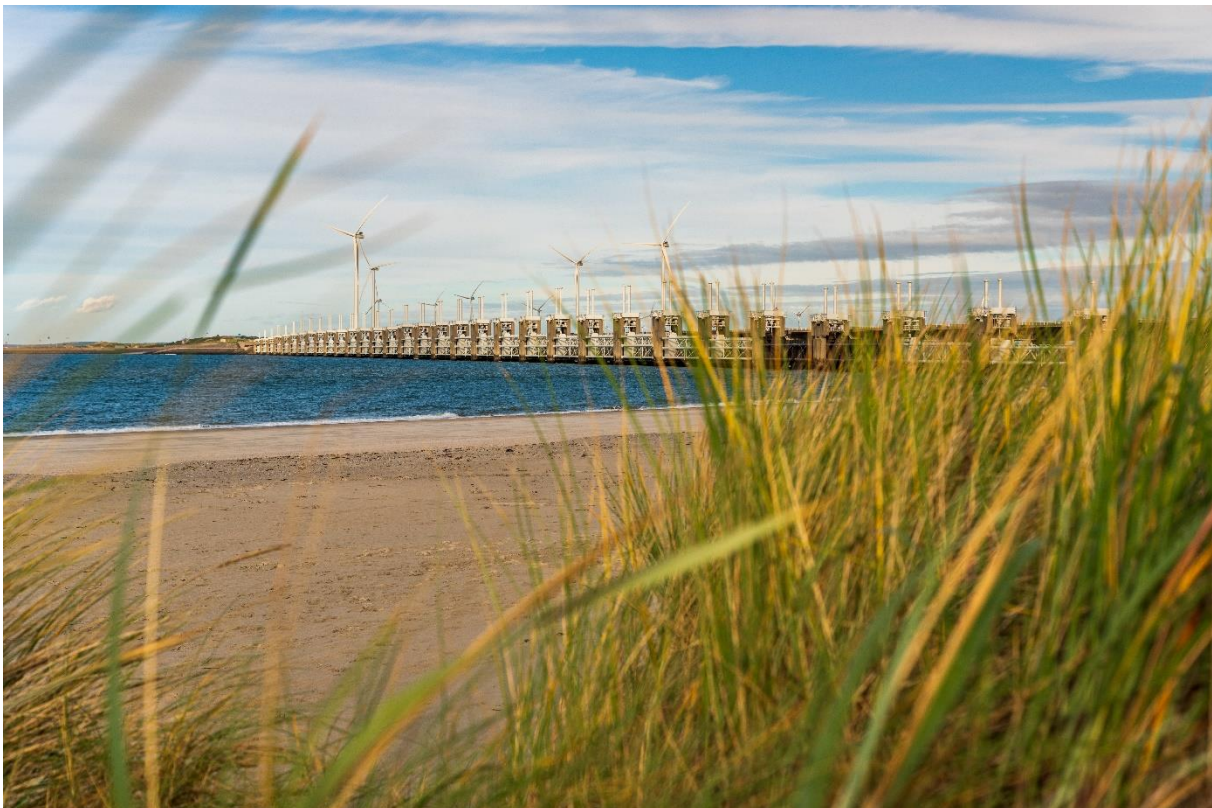
Om zorg in nabijheid voor de bevolking te houden én aantrekkelijk voor professionals te houden, zal verder geïnvesteerd moeten worden in integrale gezondheidscentra, eventueel in combinatie met andere voorzieningen. Dit komt de leefbaarheid ten goede. Waar mogelijk dient de provincie het opzetten van dergelijke centra te stimuleren en te faciliteren.

Naast een toekomstig tekort aan huisartsen, is er eveneens sprake van een oplopend tekort aan tandartsen en meer zorgprofessionals, zoals specialisten ouderengeneeskunde en artsen die gespecialiseerd zijn in het behandelen van verstandelijk gehandicapten. Maatregelen om deze tekorten in te lopen zullen door ons dan ook van harte worden ondersteund.

Bereikbaarheid van zorg is van essentieel belang. Dit geldt zeker in acute medische situaties waarvoor behandeling in een academisch ziekenhuis niet nodig (en ook te ver weg) is, maar acuut medisch ingrijpen in klinische setting vereist is. De landelijke 45-minutennorm voor bereikbaarheid van ziekenhuiszorg dient dan ook in stand te blijven.

Concreet:

- Innovaties die bijdragen aan het oplossen van het personeelstekort en draagvlak hebben op de werkvloer dienen te worden gestimuleerd;
- Blijvend participeren in de Zeeuwse Zorg Coalitie;
- Stimuleren en faciliteren van integrale ketens tussen zorg- en sociaal domein;
- Totstandkoming gezondheidscentra stimuleren en waar mogelijk financieel ondersteunen;
- Maatregelen die de komst van zorgprofessionals naar Zeeland kunnen bevorderen (bijv. in praktijkopleiding) mede (financieel) mogelijk maken;
- De landelijke 45-minutennorm voor bereikbaarheid van acute ziekenhuiszorg dient in stand te blijven.



3. Werken aan een toekomstbestendige leefomgeving

Leefomgeving en volksgezondheid hangen nauw samen. Bouwen en bewaren betekent ook scherp toezien op de kwaliteit van de natuur, de planten en dieren en de leefomgeving. Bij elke ontwikkeling (investerings, vergunningverleningen) moet worden nagegaan wat het effect is op de schepping. Ook moeten maatregelen worden getroffen om aantasting van het milieu en de leefomgeving te voorkomen. Recente milieukwesties in Zeeland laten zien dat het nodig is om aandacht aan ons milieu te schenken. Denk aan de vervuilde Westerschelde of projecten met thermisch gereinigde grond. Dit betekent een streng maar duidelijk milieubeleid voor bedrijven. Als de provincie verantwoordelijk is voor de handhaving moeten er fysieke (aangekondigde/onaangekondigde) controles bij bedrijven plaatsvinden. Dit betekent ook dat er scherpe keuzes worden gemaakt als het gaat om investeringen door de provincie zelf, zoals in de infrastructuur. Bedrijven krijgen vertrouwen als keer op keer blijkt dat men aan regelgeving voldoet. Bij niet te compenseren schade aan het milieu gaat een investering niet door. Met de provincie wordt gezocht naar een maatwerkgerichte oplossing. De provincie moet inzetten op het verbeteren van het vestigingsklimaat voor bedrijven; dit kan door meer ruimte te creëren binnen de bestaande regels. Het aanleggen van stevige bufferzones rond grote bedrijventerreinen zorgt voor minder geluids- en stofoverlast voor de omgeving en voor meer milieugebruiksruimte binnen het bedrijventerrein.

Concreet:

- Zo snel mogelijk een Schone Schelde verdrag met België en Frankrijk om afspraken te maken om het lozen door bedrijven te stoppen;
- Vergroting van de milieugebruiksruimte rond bedrijventerreinen door de aanleg van bufferzones;
- Bij niet te compenseren schade aan het milieu gaat een investering niet door;
- Een streng en rechtvaardig handhavingsbeleid;
- Zeeland is gebaat bij een omgevingsdienst die betrokken is en een meedenkende partner met voldoende budget;
- De regionale uitvoeringsdienst moet goed benaderbaar zijn voor bedrijven voor vraagstukken over de uitleg van milieuregels. Dat bevordert de naleving ervan en geeft ook een goede basis voor adequate handhaving;
- Ondermandatering van toezichtstaken kan, maar het blijft belangrijk dat de provincie zelf haar toezichtstaak kan blijven uitvoeren en aanspreekbaar blijft over genomen beslissingen;

Wonen

Rust, ruimte, thuis. Dorpen en steden gelegen tussen het water en de polders, dat is wonen in Zeeland. Wonen waar je je thuis voelt. Ook in onze provincie is de woningmarkt flink aan het veranderen. Jongeren komen lastig aan een betaalbare woning en ouderen blijven relatief lang op hun vertrouwde plek. De redenen hiervoor lopen flink uiteen. De invloed van de gebeurtenissen van de afgelopen jaren zorgt ervoor dat mensen vanuit de grote steden richting Zeeland komen om hier te wonen. Daarentegen zien we nog steeds dat jongeren richting de grote steden trekken. Doordat er een tekort aan seniorenwoningen is vanwege de vergrijzing, blijven ouderen lang wonen in gezinswoningen waardoor te weinig huizen vrijkomen voor de jongere generatie. Kort gezegd is de woningvoorraad niet in balans met de woonvraag. Hier bovenop komen nog eens de stijgende kosten, toenemende regelgeving en stikstofbeperkingen. De SGP zet zich in om deze uitdagingen op te lossen, zodat we kunnen blijven wonen waar we ons thuis voelen, in ons eigen Zeeland.

De eerste stappen voor het aanvullen van de woningmarkt zijn al gezet middels het Zeeuwse woonbod. Hierin heeft Zeeland de doelstelling van 16.500 nieuwe woningen neergezet. Voor de SGP is het een voorwaarde dat hiervan een aanzienlijk deel beschikbaar komt binnen het goedkopere segment, ten behoeve van laag- en middeninkomens. Als gemeenten dit onvoldoende aandacht geven, kan het helpen dat de Provincie de gemeenten erop aanspreekt. Daarnaast zal er ook aandacht moeten zijn om de bestaande woningvoorraad klaar te maken voor de toekomst. Nieuwbouw mag niet de bestaande woningen verdringen of het Zeeuwse karakter afzwakken. Alles om ervoor te zorgen dat we kunnen blijven wonen waar we ons thuis voelen. Met Zeeuwse woondeals moeten de afspraken per gemeente geconcretiseerd worden. De gemeenten bepalen als eerste waar zij woningbouw willen toestaan. Dat moet vooral ook zo blijven, rekening houdend met het provinciaal omgevingsbeleid. Afstemming in Zeeland is noodzakelijk om te zorgen dat er voor alle doelgroepen voldoende woningen beschikbaar zijn. Teveel vrijheid zorgt voor scheefgroei.

Concreet:

- Subsidies voor opknappen, herbestemmen of inbreiding in kernen om benodigde nieuwe uitbreidingslocaties daardoor te verminderen. Behoud van thuisgevoel, sfeer en karakter van de kernen staat daarbij centraal;
- Stimuleren van kleinschalige woningbouwprojecten waarin authenticiteit en het Zeeuwse karakter gewaarborgd zijn;
- Stellen van minimale hoeveelheden woningen voor starters en senioren (waaronder woonzorgcomplexen, hofjes, etc.) in nieuwe woningbouwplannen in Zeeland. Groen buitengebied mag niet verdwijnen; er dient altijd compensatie plaats te vinden;
- Aansturen op een goede spreiding van sociale woningbouw en doelgroepen om een gezonde, veilige en inclusieve woonomgeving te creëren die voor iedereen beschikbaar is;
- Het realiseren van passende hoogwaardige wooncomplexen voor arbeidsmigranten bij bestaande woonkernen, gecombineerd met voorzieningen;
- In woonkernen een goede verhouding tussen wonen, spelen en groen onder de aandacht brengen zodat een prettige leefomgeving gewaarborgd is.

Huisvesting arbeidsmigranten en statushouders

Huisvesting van arbeidsmigranten is een onderwerp wat in veel gemeenten en provincies speelt. Het beleid hiervoor ligt primair bij de gemeenten, die deels terugvallen op provinciale regelgeving.

Arbeidsmigranten zijn er in verschillende vormen. Een belangrijke opdeling is naar lengte van hun verblijf in Nederland. Voor de korte duur/short stay (1 tot 18 maanden) betreft het vooral seizoenarbeiders en mensen die voor een project komen. Kenmerkend voor seizoenarbeiders is dat die groep elk jaar terug komt op dezelfde locaties. Vooral deze groep verdient extra aandacht.

De afgelopen jaren is op veel plaatsen de situatie ontstaan dat arbeidsmigranten gehuisvest worden in woonhuizen in woonwijken. Als dat op vrij grote schaal gebeurt, kan dat negatieve effecten voor deze woonwijken geven (o.a. veel extra auto's in de straat, minder goed onderhouden tuinen en huizen, bewoners die niet bijdragen aan het in stand houden van de lokale voorzieningen en verenigingen etc.). En minstens zo belangrijk: ze houden (gezins)woningen bezet die ook erg nodig zijn voor mensen die een permanente woning zoeken, zoals bijvoorbeeld startende jongeren.

In diverse gemeenten zijn proefprojecten gedaan met meer centrale huisvesting voor 'short stay' arbeidsmigranten. De locaties voor zulke (semi permanente) huisvesting zijn vaak aan de rand van kernen op een bedrijventerrein. Als de provincie hier aan meewerkt (wonen op bedrijven terrein) en dit in haar Omgevingsverordening mogelijk maakt, dan zijn hier goede oplossingen mogelijk.

De provincie heeft de wettelijke taak om toe te zien op de gemeente of statushouders worden gehuisvest. De provincie kan ingrijpen wanneer dat niet voldoende gebeurt. Wij willen dat voorkomen door samenwerking tussen gemeenten in Zeeland te stimuleren.

Concreet:

- Centrale huisvesting van arbeidsmigranten stimuleren om dorpskernen en wijken te ontlasten;
- Een percentage afspreken voor het aantal woningen voor kwetsbare doelgroepen;
- Oog houden voor wachttijden voor sociale huurwoning t.b.v. eigen inwoners;
- De provincie spant zich vanuit haar wettelijke taak in voor de integratie van statushouders door hun woonomgeving zoveel mogelijk te spreiden.

Omgevingswet

De provinciale overheid gaat samen met de lokale overheden over de inrichting van de provincie. Hierin wordt een balans gezocht tussen landbouw, natuur, recreatie, milieukwaliteit en sociaal economische vitaliteit. In de omgevingsvisie is een balans vastgesteld tussen deze onderdelen. Of deze balans klopt, zal periodiek herijkt moeten worden. Vanuit het SGP-standpunt betekent dit een balans tussen (land)bouwen en bewaren. Het bewaren van de schepping staat daarbij altijd bovenaan. De SGP wil ervoor waken dat dit doel niet verdrukt wordt door de menselijke consumptie- of groei drang. Zeker recreatie mag niet te veel druk leggen op sociaal-economische zaken, landbouw, natuur en milieu, kortom de leefbaarheid voor de inwoners.

Ook landbouw, natuur en milieu zal de provincie in het kader van de stikstofwet met een duidelijk plan in goede harmonie moeten brengen. Echter wel op een Zeeuwse manier die aansluit op wat nodig is. De SGP zet zich in voor het milieubewust beheren van provinciale gronden. Door middel van langere pachttermijnen worden boeren gestimuleerd om de gronden gezond te houden. Verbetering van grondkwaliteit kan afgezet worden tegen korting op de pachtprijs. Milieu en landbouw kunnen elkaar hierin juist versterken en een gezonde balans vormen.

De provincie maakt het beleid wat door de gemeenten, in samenwerking met maatschappelijke organisaties, lokaal vertaald en uitgevoerd wordt. De provincie ziet toe op de kwaliteit van de uitvoering. Juist daarom is het voor de SGP belangrijk dat onze standpunten gevormd worden in overleg met de lokale SGP-fracties.

Concreet:

- We gaan respectvol en zuinig om met het karakter van ons landelijk gebied. Dit is een leidraad voor beoordeling van nieuwe initiatieven en ontwikkelingen;
- Goede afwegingen maken tussen leefbaarheid en plaatsen van hoogspanningsmasten en windmolens. Windmolens op land zoveel mogelijk beperken en alleen op de al aangewezen concentratielocaties in Zeeland. Windmolens uit de kust, op zee plaatsen is een beter alternatief rekening houdend met de visserijsector;
- Ontwikkelingen die rekening houden met omgevingsaspecten pakken we proactief en ondersteunend op. Dit geeft initiatieven uit het werkveld de ruimte;
- De provincie krijgt bij de invoering van de Omgevingswet meer ruimte om zelf omgevingswaarden voor allerlei milieuaspecten vast te stellen of om scherpere normen vast te stellen dan de landelijke normen. De SGP vindt dat de provincie hier zorgvuldig mee moet omgaan. Dergelijke normen moeten noodzakelijk zijn voor de gezondheid van inwoners en voor bedrijven haalbaar en betaalbaar zijn. Daarnaast kunnen regels duidelijk meerwaarde creëren voor maatschappelijke opgaven.

Energietransitie

Rentmeesterschap

Deze aarde is geschapen door God. Het is Zijn schepping. En wij als mensen hebben de opdracht om deze aarde te bebouwen en te bewaren. In deze opdracht zijn we allen afhankelijk van de Heere. Hij is het immers die Zijn schepping onderhoudt. Het loopt God niet uit de hand. Het gaat toe naar de wederkomst van de Heere. Hij zal terugkomen om de aarde en haar mensen die hebben geleefd en nog leven te richten. Daarna zal God een nieuwe hemel en een nieuwe aarde maken, waarop gerechtigheid wonen zal. Dat moet ons hoeden voor het maakbaarheidsdenken en een vorm van gehaastheid, alsof het van de mens afhangt om deze wereld te redden. Het loopt God niet uit de hand! Voor alle mensen, voor ons volk, voor onze provincie Zeeland geldt het woord uit 2 Kronieken 7 vs. 14:

“En Mijn volk, over dewelken Mijn Naam genoemd wordt, zich verootmoedigt en bidt, en zij Mijn aangezicht zoeken, en zich bekeren van hun boze wegen; zo zal Ik uit de hemel horen, en hun zonden vergeven, en hun land genezen.”

Met andere woorden: de mens wordt opgeroepen om te leven volgens Gods heilzame geboden. Dat we als mensen gaan leven volgens Bijbelse principes. De Heere wil dan de zonden vergeven en het land genezen! Dat ontslaat ons echter niet van de plicht om vanuit het rentmeesterschap deze aarde te bewaren en er goed voor te zorgen, zodat onze kinderen en kleinkinderen op deze aarde ook goed kunnen leven. Laten we voldoende tijd nemen om met elkaar de transitie naar nieuwe vormen en gebruik van energie te maken. Vele ouderen maken in hun leven al de vierde energietransitie mee: steenkolen, olie, gas, gasloos/elektriciteit. Ook die transities hebben vele jaren tijd gekost.

Energiemix

Het gebruik van fossiele brandstoffen en de uitstoot van CO₂ moeten worden teruggedrongen. We hebben in te korte tijd te veel voorraden fossiele brandstoffen verbruikt. Daarnaast leven we met veel mensen in een kleine, vruchtbare rivierdelta van Noordwest-Europa die we intensief (voor allerlei doelen) gebruiken. In het regeerakkoord is vastgelegd dat de CO₂-uitstoot in 2030 met 55% moet worden teruggedrongen in Nederland. Vanuit de scheppingsopdracht om de aarde te bouwen en te bewaren wil de SGP op een realistische wijze werken aan een hernieuwbare energievoorziening. De allereerste en meest winstgevende maatregel is: zoveel mogelijk energie besparen. Op dit punt valt nog veel te winnen. Denk aan het isoleren van woningen en het verminderen van transportkilometers. Elke kilowatt elektriciteit die je bespaart, hoef je niet te op te wekken.

Het regeerakkoord spreekt specifiek over windenergie op zee, kernenergie en over zonne-energie. De nog lopende opgave van het Rijk om in de Regionale Energie Strategieën windenergie op land te realiseren, kan knellen met wat inwoners wenselijk vinden. Alternatieve duurzame oplossingen zoals TEO en TEA (warmte uit oppervlaktewater en afvalwater) moeten daarom alle kans krijgen. Er is niet één vaststaand alternatief voor hernieuwbare energie. Er kan feitelijk geen enkele soort alternatieve energie worden gemist om de ambitieuze doelen te kunnen halen.

In de praktijk blijkt nu wat men al langere tijd wist. Ons energienet is ingericht op transport van grote energiecentrales naar veel verbruikers. In de nieuwe situatie komen er veel kleine ‘energiecentrales’ bij, omdat particulieren en bedrijven energie terug leveren aan het net. Als provincie zetten we in op aanpassingen aan het net die ‘zon op dak’ mogelijk maken. Een beperkte netcapaciteit mag niet leidend zijn voor de samenstelling van de energiemix ten opzichte van het draagvlak.

Concreet:

- Als provincie dienen we ook kritisch naar onszelf te kijken als we energie willen besparen;

- Vergroting van netcapaciteit dient prioriteit te krijgen. Zorg voor korte lijnen van opgewekte energie (dus niet nodeloos rondslepen van opgewekte energie);
- We zetten ons in voor aquathermie en zijn terughoudend met (ultra-)diepe geothermie;
- Verduurzaming van de energievoorziening is een noodzakelijke, maar complexe opgave waarbij we aandacht moeten houden voor draagvlak en realistische mogelijkheden. Het is heel belangrijk dat deze verduurzaming wordt gestuurd en gefaciliteerd door ruimtelijk beleid dat rekening houdt met de gezondheid van inwoners. Verduurzaming van de energievoorziening moet daarom een belangrijke plek krijgen in omgevingsvisies en omgevingsplannen;
- Zo veel mogelijk inzetten op zonne-energie, in het bijzonder op daken. Er is nog voldoende dakoppervlak beschikbaar;
- Op reststukken kunnen zonneweides een goed alternatief zijn voor wind op land, zolang dit niet ten koste gaat van kostbare landbouwgrond;
- We maken een provinciale zonneladder die voorkomt dat zonne-energie opgewekt wordt op kostbare landbouwgrond terwijl er alternatieven voorhanden zijn;
- Participatie van direct betrokkenen is vereist bij zon en wind projecten. Wie de lasten ervaart, heeft volgens de SGP recht op deling in de lusten.;
- Getijdenenergie in de Brouwersdam; in het kader van de energiemix, maar ook om de waterkwaliteit in de Grevelingen te verbeteren. Mocht de keuze gemaakt worden om het Grevelingenmeer zoet te laten worden, dan vervalt dit project uiteraard.

Kerncentrale Borssele

De levensduur van de kerncentrale in Borssele kan mogelijk verlengd worden. De SGP staat hier positief tegenover. Kernenergie is nodig voor een gezonde en stabiele energiemix. Deze kerncentrale draait sinds 1973 en heeft een jaaropbrengst van ongeveer 4 TWH. Het levert veel werkgelegenheid op (400 banen en nog eens 300 indirect). Daarmee is de kerncentrale een belangrijke werkgever en is behoud van de centrale van belang. Nu het Rijk heeft beslist dat Zeeland de meest geschikte plaats is, vinden wij dat er voorwaarden gesteld moeten worden om de omgeving tijdens de bouw zoveel mogelijk te ontlasten en dat het gebied profijt moet hebben van deze economische ontwikkeling. Aangezien er in Zeeland al veel unieke kennis aanwezig is, is Zeeland de meest geschikte plek voor één of meerdere nieuwe kerncentrale(s). Het Rijk dient haar verantwoordelijkheid te nemen voor de financiering van de huidige en de verwachte komst van een tweede en/of derde kerncentrale.

Concreet:

- Kerncentrale Borssele; wanneer de bouw van een (of twee) kerncentrale(s) bij Borssele doorgaat, moeten bewoners van de omliggende dorpen en polders in Zuid-Beveland mee profiteren;
- Een belangrijk aandachtspunt is de afvoer van de opgewekte stroom. Midden Zeeland moet geen energie snelweg worden met nog veel extra hoogspanningsmasten et cetera. Technieken om dit ondergronds te doen moeten sterk benut worden;
- Vlissingen-Oost is een geschikte locatie voor eventueel benodigde extra verdeelstations. Het is onwenselijk om deze in de polders rond Borssele te bouwen;
- Stroom die verbruikt wordt hoeft niet verder het land in te worden getransporteerd. Grote industriële verbruikers moeten een goede aansluiting krijgen op de eventueel nieuw te bouwen energiecentrales, zodat de daar opgewekte stroom ook dichtbij verbruikt wordt. Een tijdig aangelegde 380-kV kabel naar Zeeuws-Vlaanderen is dan ook essentieel.

Waterstof

We zien in waterstof een kansrijke energiedrager (batterij) die goed vervoerd kan worden via (gas)leidingen. We ondersteunen en faciliteren initiatieven die de waterstofeconomie verder helpen, ook omdat er in de toekomst veel meer energieopslagcapaciteit nodig is. We participeren actief in het faciliteren van de energieopslagcapaciteit om opgewekte energie nuttig te gebruiken. Waterstof is een essentieel onderdeel van de energiemix voor de komende jaren. Voor Zeeland geldt waterstof nu al als een belangrijke energiebron: 580k/ton per jaar,

goed voor 35% van de vraag naar waterstof in Zeeland. Er moet goed nagedacht worden over de ontwikkeling van een nieuw systeem om met de aarde om te gaan. Bundeling van krachten is daarom nodig. De provincie Zeeland stimuleert bedrijven die initiatieven tonen en willen uitvoeren om waterstof toe te passen.

Concreet:

- Meer energieopslagcapaciteit is dringend nodig. We zetten ons daarom in voor waterstof als (extra) energiedrager;
- Onderzoek doen naar de mogelijkheid van bekabeling bij nieuwe woonwijken om waterstof in de toekomst mogelijk te maken;
- Bouw van groene waterstofproductie in de havengebieden van North Sea Port als impuls voor verdere doorontwikkeling;
- Aansluiten van Zeeland op de landelijke waterstofbackbone; waarbij gemeenten in Zeeland die aan een pijpleiding grenzen, kunnen profiteren van deze energievorm.

Windenergie

Als windenergie op land wordt gerealiseerd, is niet alleen draagvlak van belang, maar moet de omgeving (de omwonenden) ook mee profiteren. Daarnaast hanteren we conform het regeerakkoord nieuwe afstandsnormen met betrekking tot de afstand windturbine en woningen.

Concreet:

- Alleen toestemming voor windturbines met voldoende draagvlak en als er ruimte wordt geboden voor participatie met omwonenden. Ook moet de omgeving op een rechtvaardige wijze mee profiteren van de baten, zodat lusten en lasten meer in evenwicht zijn;
- Nieuwe normen vaststellen met betrekking tot de afstand tussen windturbines en wonen die ruim boven de huidige normen liggen. Daarbij dient nog steeds oog te zijn voor de geluidsnorm i.v.m. het draagvermogen van geluid;
- Geen grote windparken i.v.m. de moeilijke bestrijding van overlast door de versterkende geluidsterkte van de windturbines op elkaar;
- Geen windturbines nabij natuurgebieden;
- Gevolgen van windmolens voor vogels verminderen.

Concreet voor energietransitie:

- Restwarmte uit bijvoorbeeld industrie beter benutten voor het verwarmen van woningen in bepaalde wijken in dorpen en steden (stadsverwarming).
- De SGP wil in het kader van de klimaatdoelen de industrie verduurzamen. Daar ligt vooral de oplossing. Dat is vooral een taak van de Rijksoverheid en het bedrijfsleven. Verplaatsen van bedrijven leidt niet tot de oplossing van het probleem. Wel moeten bedrijven meer letten op milieu en gezondheid en minder op winstbejag.
- Energievoorziening met een sterke voorkeur voor dubbel ruimtegebruik;
- Voorstander van energie opwek installaties waar de ruimtelijke claim in verhouding is tot de opgewekte energie. Zeker bij de afstandsnormen die gelden voor windmolens is de ruimteclaim groot;
- Bij nieuwbouw is de voorkeur energieneutraal bouwen;
- Energievraag woningen: niet alle woningen kunnen zomaar van het gas af. Biedt met name voor eigenaren van oudere woningen meer mogelijkheden om te verduurzamen;
- Renteloze leningen voor particulieren die hun huis willen verduurzamen, de overheid moet zorgen voor woonlastenneutraliteit;
- Het aanwijzen van energieadviseurs die consumenten gericht advies kunnen geven bij het verduurzamen van hun woning of bedrijfspand;
- Meer provinciale regie op netwerkverzwaring;
- Meer tijd nemen voor de energietransitie. In verband met de huidige situatie blijven kolencentrales et cetera ook nog nodig! Ook is er meer tijd nodig om oplossingen te bedenken;

- Regelgeving staat energietransitie vaak nog in de weg. Minder regelgeving!
- Negatieve effecten van extra hoogspanningstracés onderzoeken, waar mogelijk ondergronds aanleggen.

Cultuur

Verbinden

Cultuur moet verbinden. Als Zeeuwen verschillen we van elkaar. Maar we leven wel samen in één straat, in één dorp, in één stad. Samen iets vieren, samen iets gedenken, samen luisteren naar muziek. Het verbindt ons. We leren elkaar begrijpen en leren respect te hebben voor de ander met zijn of haar andere opvattingen en manier van leven.

Cultuur is daarmee een middel. Culturele uitingen dienen mensen met elkaar te verbinden, niet te polariseren. Als je dat verbinden als uitgangspunt neemt, dan biedt dat ook de kans tot gesprek, tot luisteren naar elkaar en hopelijk tot het meer rekening houden met elkaar! Van organisatoren van bijvoorbeeld evenementen en festivals wordt verwacht dat zij rekening houden met de gevoelens van alle Zeeuwen en daarmee in hun programmering ook rekening houden.

Concreet:

- De ingezette lijn dat cultuur voor alle Zeeuwen moet zijn en groepen mensen met elkaar moet verbinden, voortzetten en gesprekken intensiveren via bijeenkomsten in de Zeeuwse Bibliotheek of andere locaties.

Cultureel erfgoed

Juist in deze tijd biedt cultureel erfgoed maatschappelijke waarde. Ons verleden duidt de toekomst van onze samenleving. Erfgoed brengt mensen met elkaar in gesprek en verbindt. Herbestemming van (kerk)gebouwen biedt een wereld vol mogelijkheden en inspiratie. Gebouwen, schepen, maar ook landschappen, havens, tradities en taal brengen mensen in Zeeland samen. Erfgoed vormt een basis om elkaar te ontmoeten of om met elkaar aan de slag te gaan. Het is ook een bron om te leren, te recreëren en te filosoferen. De provincie kent uiteenlopende vormen van cultureel erfgoed. De SGP hecht veel belang aan het behoud en de benutting van ons cultureel erfgoed. Het provinciale culturele, religieuze en overige erfgoed verdient steun en bescherming. Financiële ondersteuning van de provincie kan daarbij noodzakelijk zijn, maar het verdienen van eigen inkomsten hoort voorop te staan. Tevens is het van belang dat dit erfgoed zowel fysiek als digitaal goed toegankelijk is.

Concreet:

- Leegstand van historische kerken dient tegengegaan te worden door de provincie in samenwerking met de gemeente;
- De kerkvisies in de diverse gemeenten geven richting aan een duurzaam toekomstperspectief voor het behoud van beeldbepalende kerkgebouwen;
- Oprichten van een platform Toekomst Kerkgebouwen per gemeente om hergebruik/ herbestemming van kerkgebouwen met elkaar invulling te geven;
- Musea moeten uitnodigend zijn en archeologische vondsten moeten toegankelijk zijn voor een breed publiek;
- Vorming van ketens van culturele attracties is een goede manier om het monumentenbeleid te versterken;
- Krachtige stichting die naar het voorbeeld van de Stichting Oude Groninger kerken het beheer van kerkgebouwen onder haar hoede neemt;
- Vormen van herbestemmingsteams per gemeente (gecoördineerd vanuit de provincie) die kerkbesturen kunnen adviseren om landelijke subsidies aan te vragen;
- Meer geld vrijmaken voor restauratie van erfgoed (bruine vloot, historische boerderijen, beeldbepalende kerkgebouwen);
- Meer jongeren enthousiast maken voor beroepen in de restauratie. Actieve acquisitie bij leerlingen van bouwopleidingen op het voortgezet onderwijs;
- Behoud van een beperkt aantal nog originele geschenkwoningen Watersnoodramp 1953;

- Focus aanbrengen: welke boerderijen gaan we behouden van de 200 geselecteerde?;
- Loods herbestemming erfgoed: eventueel uitbreiding indien dit noodzakelijk is;
- Financiële ondersteuning voor een museum of culturele instelling is afhankelijk van de informatieve waarde;
- We moeten de historie de historie laten en deze zeker niet belasten met hedendaagse morele normen. Enige bescheidenheid is gepast, want latere generaties zullen weer over ons oordelen;
- In stand houden van de opgestelde Canon van de Nederlandse Geschiedenis en de kennis hiervan onder breed publiek bevorderen.

Evenementen en festivals

Bezuinigen op grote (culturele) evenementen, zoals Zeeland Nazomerfestival, vinden wij een goed idee. Investeren in cultureel erfgoed en cultuureducatie kan zeker op onze instemming rekenen. Wij willen hier veel aandacht aan geven. Kunst en cultuur die in strijd zijn met de christelijke normen en waarden willen wij vanuit de overheid niet subsidiëren. Vrijheid van meningsuiting is geen recht op kwetsen en daarom nooit onbegrensd. De SGP wil geen activiteiten subsidiëren die godslastering mogelijk maken. Grote evenementen moeten een inspanningsverplichting opgelegd krijgen dat zij in hun exploitatie meer inkomsten halen uit bezoekersgeld. Financiële ondersteuning van de provincie kan noodzakelijk zijn, maar het verdienen van eigen inkomsten hoort voorop te staan. We zijn voor een gezonde levensstijl van Zeeland en ondersteunen sportinitiatieven. Topsportevenementen vinden wij niet van toegevoegde waarde voor Zeeland. We investeren liever in breedtesport.

Concreet:

- Bezuinigen op grote (culturele) evenementen, zoals het Zeeland Nazomerfestival en Concert at Sea.

Cultuureducatie

De SGP vindt het belangrijk om de cultuurhistorie breed uit te dragen. Voor een goede koers richting de toekomst is kennis van de eigen geschiedenis onmisbaar. Het is daarom belangrijk om de geschiedenis van de provincie ook bij de jeugd onder de aandacht te brengen. Hierbij speciale blijvende aandacht voor 'De Slag om de Schelde' die de afgelopen jaren door veel initiatieven zichtbaarder gemaakt is in Zeeland. Ook bibliotheken vragen betrokkenheid van de provincie. Deze culturele voorzieningen zijn onmisbaar voor een toegankelijke informatievoorziening. De SGP wijst het aanbod van producten en diensten die strijdig zijn met Gods Woord af.

Concreet:

- De provincie zet zich in voor een leescultuur door bibliotheken en uitleenpunten voor boeken in het landelijk gebied in stand te houden en te stimuleren;
- Cultuurbus financieren om zo cultuureducatie te verankeren op scholen.



4. Samenwerken aan de toekomst

Voor Zeeuwen maakt het in veel gevallen niet zoveel uit welke overheid wat doet. Als het maar goed geregeld is en er gezorgd wordt voor een gezonde en veilige leefomgeving. Zodat burgers en bedrijven zich bezig kunnen houden met wat voor hen belangrijk is. En het is dan de uitdaging van de Zeeuwse overheden -provincie, waterschap en gemeenten- om zoveel mogelijk als 'één overheid' te fungeren richting de Zeeuwen.

Voor het uitvoeren van haar werkzaamheden werkt de provincie daarom samen met verschillende (soorten) organisaties. Rondom waterveiligheid is het waterschap een belangrijke partij vanuit de toezichthoudende rol en rondom veiligheid werkt de provincie samen met veiligheidsdiensten en omgevingsdiensten. Voor onze provinciale wegen en fietspaden werken we samen met gemeenten om veiligheid in het verkeer te borgen. En dat moet zo efficiënt mogelijk gebeuren.

Veiligheid

De provincie zorgt voor veilige kunstwerken, bruggen en vaarwegen. Hierbij maakt zij gebruik van de samenwerking met Veilig Verkeer Nederland en overige organisaties en belangengroepen die knelpunten signaleren.

Bij calamiteiten dienen inwoners volledig, tijdig en accuraat geïnformeerd te worden. Daarvoor is een dekkend aanbod van rampenzenders in de provincie noodzakelijk. De provincie treedt ook op bij gemeente overstijgende rampen en crisisproblematiek en bevordert in dat kader de samenwerking tussen Rijk, veiligheidsregio, gemeenten en waterschappen. Indien nodig wordt defensie daar bij betrokken.

Voor een veilig buitengebied bepleit de SGP een integrale blik op het voorkomen van onveilige en ondermijnende activiteiten en een adequate hulpverlening. De komende jaren zullen veel agrariërs stoppen met bedrijfsactiviteiten waarbij bebouwing vrijkomt. Hierbij neemt de provincie een proactieve rol in om drempels bij stoppen en slopen te voorkomen en herbestemmingen mogelijk te maken. Richting het Rijk wordt actief gelobbyd om belastingregelgeving aantrekkelijker te maken voor stoppers zodat blokkades in regelgeving worden weggenomen. Nu de politie steeds minder capaciteit heeft, moeten groene boa's en provinciaal toezichthouders voor effectiever optreden bewapend op pad kunnen.

De provincie heeft ook een belangrijke taak als het gaat om het toezicht op bedrijven met een hoger risicoprofiel (zogenoemde Brzo-bedrijven) en de handhaving van de vergunningen daarvan. Dit gebeurt in samenwerking met de Regionale Uitvoeringsdienst (RUD), waarin ook samengewerkt wordt met gemeenten voor het uitvoeren van een aantal gemeentelijke toezichttaken. De kwaliteit van deze taken is voor de SGP van groot belang. Burgers moeten kunnen rekenen op een overheid die zorgt voor een gezonde leefomgeving.

Concreet:

- De SGP heeft blijvend aandacht voor de aanrijdtijden van de ambulance en overige hulpdiensten in buitengebieden. We staan daarbij open voor alternatieven met betrekking tot de reguliere spoedambulance. Zo zijn er proeven met de Rapid Responder (volledige ambulance, alleen kan deze geen patiënt meenemen), de traumahelikopter en de MCA (Minder Complexe Ambulancezorg) die de planbare ritten verzorgt en daarmee de spoedambulances ontlast;
- De SGP pleit voor een adequate informatievoorziening bij rampen en calamiteiten waarvoor de rampenzenders voldoende geëquipeerd moeten zijn;
- Bij de minister bepleiten we bewapening van groene boa's, zodat zij effectiever kunnen optreden tegen criminelen;

- Bij het Rijk lobbyen we voor het vereenvoudigen van regelgeving voor agrariërs die stoppen, zodat bedrijfsgebouwen gesloopt of herbestemd kunnen worden om ondermijnende activiteiten te voorkomen.
- Vakantieparken beschouwen we voortdurend vanuit een programma vitale vakantieparken, zodat deze niet verworden tot een vrijplaats van (ondermijnende) criminele activiteiten;
- Vanuit onze toezichhoudende rol op bodemkwaliteit ondersteunen we gemeenten en omgevingsdiensten actief bij het opruimen van (drugs)afval in natuurgebieden en op agrarische percelen. Om blijvende milieuschade te voorkomen treden we snel op als provinciaal orgaan.

Waterschappen

Water is een vriend en een vijand. In de eerste plaats is de bescherming tegen overstromingen van belang, maar ook voldoende ruimte voor zoetwater is belangrijk voor mens, dier, natuur en economie. Er is volgens de gegevens voldoende zoet water per kalenderjaar, maar het is onvoldoende gespreid over de seizoenen. Dat vraagt om ruimtelijke maatregelen voor meer tijdelijke opvang.

We beschermen onze zoetwatervoorraad actief. Het is van groot belang dat de leveringszekerheid van drinkwater geborgd blijft en dat strategische voorraden niet vervuild worden door activiteiten in deze gebieden.

Provincies hebben op grond van de Kaderrichtlijn Water specifieke taken in het waterbeheer. Ze zijn verantwoordelijk voor het beheer van de vaarwegen en het grondwater en zorgen voor voldoende schoon drinkwater en een goede zwemwaterkwaliteit. Ook moet de provincie de waterveiligheid waarborgen. De provincie stelt de kaders en ziet toe op een goede uitvoering. De uitvoering ligt bij de waterschappen. Zeker de verplichtingen uit de Kaderrichtlijn Water, waar in 2027 aan voldaan moet worden, zullen nog veel inspanning vragen. En vooral ook veel samenwerking tussen waterschap en provincie. Er liggen nog de nodige kansen om gezamenlijke doelen te halen (waterkwaliteit, biodiversiteit, bosvisie, vermindering van meststoffen in oppervlaktewater), maar dat kan alleen als beide organisaties samen projecten opzetten en financieren.

Als het gaat om klimaatadaptatie, is het onze ambitie dat de Zeeuwse overheden gezamenlijk een doel stellen voor het opvangen en (her)gebruiken van regenwater bij nieuwbouw van woningen en bedrijven. Alle kleine beetjes kunnen in dit geval leiden tot waterbesparing (gebruik van drinkwater) en een buffer van zoet water in geval van droogte, en tevens een verminderde belasting van de rioolwaterzuiveringen.

Naast het beschermen van de samenleving en het milieu voor invloeden die de mens veroorzaakt, heeft de provincie ook het toezicht op het waterschap. Daarbij wordt gelet op het goed en doelmatig beschermen van burgers tegen gevaren voor het water van buitenaf (zee en rivieren) en van binnenuit (regenwater). Het normeren, herstellen en in stand houden van secundaire waterkeringen is jarenlang buiten beeld gebleven. Provincies en waterschappen zijn bezig met een inhaalslag. Het is daarom van groot belang dat de provincies erop toezien dat dit ook adequaat wordt doorgezet, zodat binnen vier jaar ook alle secundaire waterkeringen zijn genormeerd en gecontroleerd en er plannen liggen om de eventuele geconstateerde tekortkomingen tijdig te herstellen.

Concreet:

- De doelen van droge voeten en schoon en voldoende drinkwater staan voor de SGP als een paal boven water;
- De SGP wenst geen fusie tussen provincie en waterschappen;
- Het waterschap beperkt zich uitsluitend tot haar kerntaken: waterkeringen, waterbeheer en waterzuivering;

- De provincie moet terughoudend omgaan met grondbewerkingen, zoals diepteboorings die de kwaliteit van het water aan kunnen tasten;
- Prioriteit geven aan het beheer van voldoende zoet water: bufferen in droge periodes;
- Bouwplannen toetsen op waterveiligheid;
- Actieve bescherming zoetwatervoorraden tegen vervuilende activiteiten;
- Provincie en waterschap moeten actief samenwerken bij projecten om gezamenlijke doelen te realiseren op het gebied van waterkwaliteit, stikstof, waterberging, verdroging, biodiversiteit, bosvisie, verdienmodel agrariërs (natuurbeheer).

Regionale omroepen

De SGP vindt dat regionale omroepen van belang zijn voor het zelfbewustzijn van de regio. De SGP wil de regionale omroep vooral faciliteren voor het brengen van regionaal nieuws en het belichten van de achtergronden daarvan. Het belang van adequate, kwalitatieve (onderzoeks-) journalistiek als democratische controle op regionaal niveau, neemt toe onder invloed van decentralisatie van overheidstaken. De gelden van de overheid moeten dan ook van die hoogte zijn dat de functie van de verspreiding van regionaal nieuws voldoende in stand kan blijven. De regionale omroepen dienen ook de functie van rampenzender te hebben, een belangrijke taak in geval van nood.

Concreet:

- Omroep Zeeland gaat wat ons betreft meer programma's maken voor alle Zeeuwen. Waarbij het uitgangspunt dient te zijn dat het Zeeuwen met elkaar verbindt. Met andere woorden dat in de programmering rekening wordt gehouden met de diverse groepen in onze samenleving en hoe deze met elkaar omgaan;
- Meer programma's die over leefbaarheid in Zeeland gaan.

5. Mobiliteit: veilig en snel

De provincie is op allerlei manieren een verbinder. Zo zorgt de provincie ervoor dat u van de ene naar de andere plaats kunt rijden, lopen of varen. De provincie is namelijk verantwoordelijk voor de aanleg, onderhoud en veiligheid van provinciale (vaar)wegen en fietsnetwerken. Goede verbindingen en mobiliteit zien wij als belangrijke factor voor een vitale economie en leefbaarheid.

Goede en veilige wegen

De provincie moet er alles aan doen wat in haar vermogen ligt om de provinciale wegen goed te onderhouden en zo verkeersveilig en goed bereikbaar te maken. Juist op de provinciale wegen gebeuren vaak ernstige ongelukken. Als uitgangspunt bij de aanleg en het onderhoud van provinciale wegen moet optimale veiligheid van alle weggebruikers gelden. Locaties waar veel ongelukken voorkomen (zgn. 'black spots'), moeten met spoed worden aangepakt. Rond- en randwegen kunnen een oplossing zijn voor druk verkeer in kernen. Een voorbeeld hiervan is een rondweg bij Oud-Vossemeer. In de komende periode moeten een aantal wegen aangepakt worden door herinrichting en reconstructie of kruispunten vervangen door rotondes. Hierbij denken we onder andere aan de Oesterdam en Traverse Kapellebrug.

Zeeland is fietsprovincie nummer 1. Dat willen we zo houden. We moeten blijven investeren in verkeersveiligheidsmaatregelen en voldoende fietsvoorzieningen. We zien een toename van ongevallen op fietspaden door de grote variatie aan snelheden. Ook is er meer letsel, met name onder ouderen. Enerzijds willen we fietsen stimuleren, anderzijds vraagt veilig gedrag voortdurend aandacht.

Zeelandbrug en Deltaweg

De opening van de Zeelandbrug vond plaats op 15 december 1965. Door het toenemende verkeer en steeds zwaardere vrachtwagens wordt de levensduur steeds korter. Dat betekent dat nagedacht moet worden over een nieuwe Zeelandbrug. De komende bestuursperiode moet de vervangingsvraag beantwoord worden. Er zijn verschillende opties mogelijk. De eerste optie is een vergelijkbare nieuwe brug oostelijk naast de huidige Zeelandbrug. De tweede optie is een nieuwe brug westelijk van de huidige brug die aansluit op de N59/N57 en zo de nieuwe Midden-Zeelandroute wordt. De derde optie is een tunnel naast de huidige brug met een betere ontsluiting op de N59/N57, zodat de fileproblematiek rondom Zierikzee direct wordt verholpen. Tot slot kan de huidige Zeelandbrug op een innovatieve manier versterkt worden, zodat de levensduur aanzienlijk verlengd wordt.

De SGP ziet ondertunneling van de Oosterschelde op dit moment als beste alternatief. We willen in elk geval onderzocht hebben of deze nieuwe verbinding zodanig gerealiseerd kan worden dat deze bijdraagt aan het oplossen van de verkeersproblemen rondom Zierikzee. Tevens moet de provincie gesprekken starten met het Rijk om medefinanciering te verkrijgen. Uiteraard is een goede landschappelijke inpassing bij alle opties belangrijk. De SGP wil de beste oplossing waarbij ook andere knelpunten direct worden opgelost.

De SGP wil een snelle Noord-Zuidverbinding door Zeeland, voor betere bereikbaarheid en veiligheid. Slechts één vluchtroute (de A58) is risicovol. Bovendien is een goede route door Zeeland nodig voor onze economie en bereikbaarheid. Een 2x2-rijbaan op de Deltaweg (N256 Goes-Zierikzee) zien wij als toekomstbestendige en gewenste optie. In elk geval willen wij zo spoedig mogelijk een start maken met een eerste maatregelenpakket. Dat wil zeggen: de twee kruispunten ongelijkvloers aanleggen ('Goes' en 'Wilhelminadorp'), gescheiden rijbanen (2x1) en een goede parallelstructuur realiseren met vrijliggende fietspaden. Vervolgens kan op een later moment besloten worden over het aanleggen van een 2x2-weg.

Concreet:

- Het onderhoud van infrastructurele bouwwerken zoals bruggen et cetera moet op orde zijn. De Thoolse en de Vossemeerse brug zijn cruciaal voor verbindingen van Tholen en Sint Philipsland. De provincie Zeeland gaat in overleg met het Rijk en wil garanties hebben omtrent een goede bereikbaarheid van Tholen;
- Bij Oud-Vossemeer dient in de nieuwe collegeperiode een rondweg aangelegd te worden om zodoende de verkeersveiligheid in het centrum van Oud-Vossemeer te vergroten en de overlast voor bewoners te verminderen;
- De provincie moet gesprekken starten met het Rijk om medefinanciering voor een nieuwe Zeelandbrug te verkrijgen. De komende bestuursperiode moet de vervangingsvraag beantwoord worden;
- In de komende bestuursperiode willen we besluitvorming over realisatie van het project Deltaweg en een start maken met de voorbereidingen van het project;
- De Zanddijk (N673) en de Molendijk bij Yerseke worden aangelegd volgens het door Provinciale Staten gekozen tracé. Hierbij komt er ook een nieuwe ontsluiting voor bedrijventerrein Olzendepolder bij Yerseke;
- Samen met de gemeente Schouwen-Duiveland en Rijkswaterstaat onderzoeken hoe de N59 bij Zierikzee verbeterd kan worden;
- In overleg met Rijkswaterstaat passeerstroken aanleggen op de N59 tussen Zierikzee en Burgh-Haamstede;
- De N59 (Goes-Hellegatsplein) verdient prioriteit om aan te pakken. Het is niet logisch om de N57 als grote doorgaande route in te richten;
- De Westerscheldeferry tussen Breskens en Vlissingen dient te blijven. Over de vervanging van beide Swath-schepen moet in de komende jaren een besluit worden genomen, waarbij de optie van elektrisch aangedreven schepen een wenselijke optie is;
- Een onderhoudsplan maken voor onze kunstwerken (bruggen, tunnels, viaducten etc.), zodat er een meerjarig inzicht is in waar er (groot) onderhoud gaat plaatsvinden. Een tijdshorizon van 20 jaar is hierbij het streven;
- Een toltunnel is marktverstoring. Daarom moet de Westerscheldetunnel voor al het verkeer tolvrij worden, uiterlijk 2025 en liefst eerder.

Verkeersveiligheid

Verkeersveiligheid is voor ons een speerpunt. Er gebeuren op dit moment veel te veel ongevallen, ook met dodelijke afloop. Het brengt veel leed en verdriet met zich mee. Elk ongeval is er een te veel. De SGP wil stevig inzetten op handhaving, educatie en gedragsverandering, naast het investeren in infrastructuur zelf. Verkeersveiligheid houdt namelijk ook in dat eigendommen van de provincie goed onderhouden moeten zijn. Voor majeure projecten zoeken we ondersteuning vanuit het Rijk om de functionaliteit van voorzieningen in stand te houden. Provinciale middelen schieten hierin tekort.

Concreet:

Optimalisering van de verkeersveiligheid, door:

- Kritisch de locaties en oorzaken van verkeersongevallen te blijven monitoren;
- Te zorgen voor goed onderhouden wegen die optimaal verkeersveilig zijn ingericht;
- Aandacht te besteden aan gedragsverandering via bijvoorbeeld publiekscampagnes;
- Meer ruimte voor fietsers te bieden, onder andere door de aanleg van snelfietsroutes voor speed-pedelecs daar waar dat zinvol is. Bij toekomstig onderhoud en nieuwe fietspaden streven naar bredere fietspaden;
- Voldoende wild afschrikkende maatregelen aan te brengen;
- Bij kruispunten eventueel de snelheid te verlagen om meer overzicht te creëren en minder grote impact van eventuele botsingen;
- Extra middelen aan te vragen bij het Rijk voor ondersteuning in onderhoud van bruggen en kunstwerken;
- Komende tijd meer geld beschikbaar te stellen voor verkeerseducatie en gedragsverandering;

- Nog meer scholen het Zeeuws Verkeersveiligheidslabel te laten halen, naast basisscholen ook voor scholen van het voortgezet en mbo-onderwijs;
- Meer politiecontroles en meer trajectcontrolepalen, bijvoorbeeld op trajecten waarop vaak te hard wordt gereden. Veel eenzijdige ongevallen zijn namelijk te wijten aan drank, drugs en afleiding;
- Daar waar nodig nieuwe landbouwroutes aan te leggen. Bepaalde bestaande landbouwroutes hebben (stevig) onderhoud nodig. Sommige bedrijven willen daar best aan meebetalen. We streven naar een kwalitatief goed functionerend landbouwnetwerk;
- Op een andere manier naar beheer en onderhoud van bomen langs wegen te kijken. Bomen langs wegen kunnen gevaarlijk zijn. Door een houten vangrail (van Zeeuws hout) te plaatsen, hoeven bomen mogelijk niet gekapt te worden. Dat maakt gefaseerde bomenkap mogelijk.

Slimme mobiliteit

In toenemende mate staat de bereikbaarheid onder druk. Het is belangrijk dat dit wordt verbeterd. Wij streven naar schone, slimme en snelle mobiliteit. De CO₂-uitstoot van het wegverkeer moet in 2030 bijna de helft minder zijn. Dit realiseren we door meer slimme en duurzame manieren van vervoer mogelijk te maken. Er moeten meer laadpalen komen voor elektrische auto's om zero-emissie rijden verder te stimuleren. Deelmobiliteit is nog weinig toegepast in Zeeland. Daar liggen kansen die door de overheid gestimuleerd moeten worden. In de logistieke sector willen we het gebruik van schone en autonome voertuigen stimuleren. Verkeerssystemen worden 'smart' uitgevoerd. Zo regelen we vlotte doorstroming op kruisingen door slimme verkeersregelinstanties en geven we snelfietsroutes sneller groen. De SGP wil een betere bereikbaarheid in Zeeland realiseren door kwalitatief goed openbaar vervoer (ov). Snel vervoer van en naar knooppunten met hoogwaardig openbaar vervoer aangevuld met fijnmazige en flexibele reisvormen voor bereikbare kernen in onze provincie.

Concreet:

- Optimaal gebruiksgemak bij het carpoolen (oplaadpunten, fietsenstalling, camera's);
- Opzet en uitbreiding van knooppunten met carpoolplekken en P&R-voorzieningen;
- De belangrijkste verkeersknelpunten met spoed oppakken;
- Zorgen voor een aantrekkelijk openbaar vervoer dat kan concurreren met de auto in woon-werk verkeer;
- Alternatieve vormen van vervoer met particulier draagvlak ondersteunen we;
- Gebruik maken van 'smart mobility', zoals slimme verkeersregelinstanties;
- (Gratis/goedkope) parkeergelegenheden buiten of aan de rand van steden in combinatie met gratis/goedkope vervoergelegenheden naar het centrum;
- Meer budget beschikbaar stellen om de Regionale Mobiliteitsstrategie verder uit te werken en concreet vorm te geven.

Openbaar vervoer

De provincie is verantwoordelijk voor het regionale openbaar vervoer. Wat ons betreft moet de provincie er zorg voor dragen dat het betaalbaar en toegankelijk is voor alle Zeeuwen en specifiek voor jongeren (scholierenvervoer), ouderen en minder-validen. Daarbij moet aandacht zijn voor de leefbaarheid van de kleine kernen in het landelijk gebied. Er moet vooral ov zijn op momenten dat het nodig is. Dat vraagt om openbaar vervoer dat vraaggericht is in plaats van aanbodgericht. Lege bussen op vaste routes laten rijden door de provincie is niet zinvol. Daarom willen we, naast de vaste routes, meer kleinschalig vervoer, zodat reizigers sneller van A naar B kunnen gaan. Verschillende vervoersmiddelen kunnen worden ingezet, zoals de bus, deelauto, deelfiets, trein, ferry en flextaxi. Ook de buurtbus is van grote toegevoegde waarde voor de bereikbaarheid via het ov. Als je voor openbaar vervoer kiest, moet de reis goed geregeld zijn en probleemloos verlopen. Daarom investeren we in goede opstappunten, de zogenaamde hubs, maar ook een goedwerkende MAAS-app waar informatie te vinden is en de reis geboekt kan worden. De trein is een belangrijke schakel in het openbaar

vervoersysteem. We streven naar een snelle verbinding met Brabant en de Randstad, maar ook de kleine stations moeten goed bediend worden (twee keer per uur). De overstap bij Roosendaal vraagt verbetering. Ook het grensoverschrijdende vervoer, met name naar Gent en andere delen van Vlaanderen, kan verbeterd worden. Kortom, de SGP zet in op betaalbaar, toegankelijk, gebruiksvriendelijk en kwalitatief goed openbaar vervoer. Alle kernen dienen met het oog op de leefbaarheid goed bediend te worden met ov-verbindingen. Dat vraagt extra budget om dit te realiseren. De SGP vindt het ook van belang dat het openbaar vervoer veilig en inclusief is voor iedereen die daar gebruik van maakt. Hiervoor dient speciale aandacht te zijn zodat ov-gebruikers met een beperking, die minder-valide zijn, hier ook goed gebruik van kunnen maken.

Concreet:

- Optimale toegankelijkheid van het openbaar vervoer en borging van de veiligheid;
- Goede (digitale) communicatie zodat de reiziger informatie kan vinden en ontvangen en een reis kan boeken;
- Gegarandeerde toegankelijkheid van het openbaar vervoer voor minder-validen;
- Implementeren van betrouwbaar, betaalbaar en toegankelijk vraaggestuurd vervoer met korte wachttijden, naast de aanwezigheid van de vaste buslijnen die aanbodgestuurd zijn;
- Pilotprojecten opzetten om reizigers, ook toeristen, te verleiden het ov te gebruiken.
- Onderzoek naar gratis of goedkoop openbaar vervoer voor minima, ouderen en jongeren in daluren;
- Stimuleren van burgerinitiatieven om lokaal (deel)vervoer te realiseren in een zelfredzame samenleving;
- Bij concessieverlening inzetten op duurzaam busvervoer;
- Snelle ov-lijnen in spits-/schooltijden vanuit de kernen naar de scholen in Zeeland (scholierenlijnen), evenals een directe verbinding vanuit Schouwen-Duiveland richting Rotterdam en vanuit Zeeuws-Vlaanderen richting o.a. Gent en Brugge;
- Een snelle treinverbinding met Brabant en de Randstad, betere overstap bij Roosendaal en behoud van de kleinere stations;
- Veilige hubs met goede voorzieningen, zoals wifi, oplaadpunten, comfortabele wachtruimtes, camerabeveiliging;
- De Zeeland Voordeelkaart verder promoten d.m.v. een gratis maandabonnement;
- De ov-studentenkaart moet door jongeren ook te gebruiken zijn in het fijnmazige ov en moet ook beschikbaar komen voor internationale studenten in Zeeland;
- Een frequente dienstregelging van de Westerscheldeferry.

Goederenvervoer

Belangrijk voor het vervoer van goederen is een integraal beleid tussen bereikbaarheid over de weg, via het openbaar vervoer en via water. De SGP vindt goederenvervoer per spoor een goede zaak. In bepaalde gevallen verdient vervoer over water echter de voorkeur. De SGP wil voldoende op- en overslagruimte voor goederendiensten rondom steden en dorpen om een efficiënte pakketbezorging mogelijk te maken. We hebben aandacht voor de Zeeuwse 'Last Green Mile', het vroegere postkantoor. Beter een enkele vervoerder in de kernen, dan vijf busjes met pakketten per uur door de straat.

De SGP vraagt aandacht voor negatieve gevolgen (zoals geluidsoverlast en schade door trillingen) en voor de veiligheid van de omgeving rondom de spoorverbindingen. De SGP vindt dat het vervoer van gevaarlijke stoffen door woongebieden vanwege de veiligheid zo veel mogelijk moet worden geweerd.

Concreet:

- Goede ontsluiting van bedrijventerreinen op de infrastructuur (wegen, spoor, water en openbaar vervoer);
- Voldoende mogelijkheden voor op- en overslag van goederen rondom steden;

- Specifiek aandacht voor pakketbezorging in kernen, dat moet met minder vervoersbewegingen kunnen;
- Gevaarlijke stoffen buiten steden en woongebieden vervoeren;
- Goede aansluiting op de goederencorridors. Stimuleren van de Seine-Nord verbinding in overleg met de Zuiderburen.

Binnenvaart

De SGP draagt de binnenvaartsector een warm hart toe. De provincie heeft dan ook als taak om de binnenvaart zoveel als redelijk mogelijk te faciliteren. Hierbij denken wij aan goede en voldoende havenfaciliteiten met ontgassingsinstallaties, evenals veilige en goed onderhouden provinciale vaarwegen. Bovendien moeten er voldoende stroom- en watervoorzieningen voor scheepvaartverkeer langs de provinciale wateren gerealiseerd worden. De provinciale sluisen en bruggen verkeren in een goede staat van onderhoud en de bedieningstijden worden afgestemd op de lokale situatie. Het afmeren van particuliere boten in provinciale wateren is mogelijk, mits dit de veiligheid voor het scheepvaartverkeer niet in gevaar brengt.

Concreet:

- Voldoende ligplaatsen voor de binnenvaart in Zeeland (conform onderzoeksrapport Panteia van mei 2022) en voorkomen van abrupte sluitingen. Onderhoudsbeheer door Rijkswaterstaat dient op orde en voorspelbaar te zijn;
- Biedt walstroom aan daar waar ligplaatsen zich in de nabijheid van woningen bevinden;
- Met Vlissingen en Sluis meer ligplaatscapaciteit creëren in de havens van Breskens en Vlissingen ten behoeve van de zandvaart. Het vertrek van de visafslag in Breskens zou daartoe een kans moeten bieden;
- Binnenhavens van vrijdag 16:00 t/m maandagochtend 07:00 vrijstellen van havengeld. Met name rondom Middelburg valt hier een quickwin te behalen;
- In overleg met Rijkswaterstaat de ligplaatsmogelijkheden bij de Zandkreeksluis en de sluisen in Hansweert herstellen. Ook moet er een kwaliteitsslag gemaakt worden wat betreft voorzieningen;
- Optimaal faciliteren van de binnenvaart door goede en voldoende havenfaciliteiten voorzien van ontgassingsinstallaties. Voldoende stroom- en watervoorzieningen langs de provinciale wateren;
- Afmeervoorzieningen voor particulieren zijn mogelijk, mits de veiligheid voor het scheepvaartverkeer niet in gevaar wordt gebracht;
- Continuering overlegplatform binnenvaart Zeeland;
- Vakopleiding moet beter aansluiten op de beroepspraktijk, zodat ook jongeren goede kansen hebben binnen de binnenvaart;
- Inzet op verantwoorde vaarsnelheid ten opzichte van medegebruikers op de Westerschelde;
- Voor deze genoemde acties voor de binnenvaart willen wij een forse investeringsimpuls van enkele miljoenen reserveren.



6. Betrouwbaar besturen

Betrokken en daadkrachtig, zo wil de SGP besturen. Zeker in Zeeland is een stabiele en daadkrachtige overheid nodig. We hebben in vergelijking met andere gebieden weinig inwoners, kleine gemeenten en staan voor grote uitdagingen. We missen een grote centrumgemeente, daardoor is het soms nodig dat we als provincie bepaalde taken oppakken die niet altijd primair bij de provincie thuishoren. Dit moet altijd in overleg en goede afstemming met de gemeenten gebeuren. De SGP wil burgers voldoende mogelijkheden geven om zelf verantwoordelijkheid te nemen voor hun leefomgeving en voor elkaar. Provinciale sturing moet echt meerwaarde hebben. In het kader van de nieuwe Omgevingswet ligt de primaire verantwoordelijkheid bij gemeenten, zo dicht mogelijk bij de burger.

Concreet:

- Snoeien in (verschillende) regels en wetten waar mogelijk. Denk bijvoorbeeld aan regelgeving voor waterbassins in het buitengebied die per gemeente verschillen. Eenduidige en duidelijke regels voorkomen veel uitzoekwerk;
- Het primaat ligt bij gemeenten, tenzij het provinciaal belang is gediend;
- Ondersteuning van burgerinitiatieven.

Bestuurlijke zaken

De SGP ziet de overheid als Gods dienaar; zij is door God ingesteld om het land in goede orde en rechtvaardig te besturen, zodat een ieder een stil en gerust leven kan leiden. In Nederland kennen wij de rechtsstaat, een groot goed om zuinig op te zijn. De overheid staat zelf niet boven de wet en houdt in de samenleving daar rechtvaardig de hand aan.

De Zeeuwen moeten kunnen rekenen op volksvertegenwoordigers en bestuurders die staan voor hun zaak, betrouwbaar en integer zijn. Alleen zo kan de burger (meer) vertrouwen hebben of krijgen in het openbaar bestuur. Een betrouwbare overheid is in de ogen van de SGP ook een overheid die vanuit een helder uitgangspunt bestendig handelt. Politici moeten handelen vanuit het besef dat ze een ambt bekleden en dus een voorbeeldfunctie hebben. Hun integriteit mag niet ter discussie staan. Dit geldt ook voor de ambtenaren. Binnen de provinciale organisatie moet er daarom voldoende aandacht zijn voor ondermijning. Er moet op integer handelen worden getoetst door signalen binnen de organisatie te delen. Het is belangrijk dat er voldoende capaciteit en geld is voor BIBOB-toetsing. Zo onderzoekt de provincie hoe groot de kans is dat een vergunning, subsidie of aanbesteding wordt misbruikt voor bijvoorbeeld het witwassen van geld. Niet-integer handelen wordt zonder dralen bestreden. Dat geldt ook voor de provinciale taken op het gebied van (groene) handhaving.

De SGP kiest in de politiek altijd voor een constructieve opstelling. De SGP zou in de periode 2023-2027 graag zien dat zowel Provinciale Staten als Gedeputeerde Staten blijven investeren in een open bestuurlijke cultuur. Dat betekent dat initiatieven van buiten de coalitie positief opgepakt worden, gemeenten zich goed behandeld voelen op het provinciehuis en dat inwoners snel en goed toegang hebben tot het volksvertegenwoordigend en besturend orgaan.

Grensoverschrijdende samenwerking

De SGP streeft voor Zeeland als grensregio een goede bestuurlijke samenwerking met België (Vlaanderen) na. De fusie van de havens tot North Sea Ports (NSP) dient de gezamenlijke belangen verder te versterken.

De Scheldemondraad is een samenwerkingsverband tussen Zeeland en Vlaanderen met als doel een aanjagende en adviserende functie op subsidiegebied in Interreg-verband. De SGP vindt dat de Scheldemondraad vooral hiervoor gebruikt dient te worden met oog voor de gezamenlijke belangen, meer niet.

Concreet:

- Geen nieuwe bestuurlijke structuren;
- De provincie is de bondgenoot van gemeenten en betreft deze maximaal bij het beleid;
- Capaciteit om BIBOB-onderzoeken uit te voeren in het kader van integriteit en het delen van signalen over ondermijning;
- Samenwerking met Vlaanderen op het juiste bestuurlijke niveau blijft belangrijk;
- Samenwerking op Europees niveau zullen we niet vermijden, mits het belang van de inwoners van de provincie hiermee direct gediend is.

Financiën en deelnemingen

Een sluitende meerjarenbegroting vormt hét uitgangspunt voor een degelijk financieel beleid. Het totale inkomsten- en uitgavenpakket van de provincie dient financieel in balans te zijn én beleidsmatig doordacht en verantwoord te zijn. In een doordacht beleid is ook aandacht voor grote uitgaven in de verbindende infrastructuur en andere kunstwerken die eens in de decennia voor komen. Denk bijvoorbeeld aan de Zeelandbrug.

De doelmatigheid van de uit te geven gelden moet voortdurend getoetst worden aan de hand van vier aspecten: (wettelijke) noodzakelijkheid, effectiviteit, doelmatigheid en wenselijkheid. De provinciale overheid moet als een betrouwbare rentmeester op een verantwoorde manier omgaan met publieke gelden en hier verantwoording over afleggen.

Voor het opstellen van een sluitende meerjarenbegroting moet het voorgenomen provinciaal beleid worden vertaald in SMART-indicatoren (dus specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch, tijdgebonden). Deze zijn: wat willen we bereiken (uitkomst), wat gaan we ervoor doen (prestaties) en wat mag het kosten. Deze indicatoren zijn kaderstellend en vormen de basis voor verantwoording in rapportages. Bij dit beleid behoort een deugdelijk financieel controlesysteem voor de bewaking. Hierbij hoort ook de vraag of de provinciale organisatie efficiënt en effectief werkt. Het aanbestedingsbeleid biedt kansen voor alle bedrijven, dus ook voor het Zeeuwse mkb.

Belastingen

De SGP wil dat bij het vaststellen van de provinciale leges en de opcenten op de motorrijtuigenbelasting (MRB) als uitgangspunt geldt dat deze hooguit verhoogd worden met het inflatiepercentage. Bij eventuele tekorten moet eerst worden gezocht naar bezuinigingsmaatregelen. Met name de opcenten op de motorrijtuigenbelasting mogen niet functioneren als de spreekwoordelijke melkkoe. De opbrengst van deze belasting moet zoveel mogelijk worden besteed aan (verbetering van de) infrastructuur.

Belangrijk aandachtspunt is dat deze opbrengsten steeds verder dalen als gevolg van een toenemend aantal (semi) elektrische auto's die tot 2026 minder of geen MRB betalen. Dit vindt de SGP in strijd met het profijtbeginsel: alle weggebruikers behoren mee te betalen. Op basis van dit principe moet het nultarief zo snel mogelijk worden afgeschaft. Bedacht moet worden dat elektrische auto's ook energie gebruiken voor iedere verreden kilometer en evengoed gebruik maken van de provinciale (laad)infrastructuur. Wel is een stimulerende korting of ingroeiregeling voor elektrische auto's denkbaar. De provincie moet dus bij het Rijk aandringen op snelle herziening van de fiscale regels met daarbij oog voor de verschillen per provincie. Bij een keuze voor rekeningrijden dient plaats en tijd onderdeel van het tarief te zijn. Daarmee zal een verreden kilometer tijdens de spits in de Randstad zwaarder belast moeten worden dan welke Zeeuwse kilometer ook.

Bij een herziening van het provinciaal belastingstelsel prefereert de SGP een provinciale onroerend zaak belasting (OZB) boven een ingezetenenheffing. Als de belasting is gebaseerd op de OZB worden inwoners correcter belast naar draagkracht dan in het huidige systeem waarin ieder een zelfde bedrag betaalt. Belangrijk aandachtspunt is wel dat de belastinginkomsten tussen provincies niet te ver uiteen gaan lopen. Als uit onderzoek blijkt dat de OZB als

grondslag leidt tot grote verschillen of negatieve effecten, is een (combinatie met) ingezetenhoeffing mogelijk een goede tweede optie.

Subsidies

Subsidies vanuit de provincie aan instellingen zijn naar hun aard aanvullend op andere inkomstenbronnen. Bij voorkeur wordt gekozen voor budgetfinanciering met concrete prestatieafspraken. Jaarlijks vindt verantwoording plaats over de verstrekte subsidies en bereikte resultaten. Hieruit volgt dat volgens de SGP in beginsel geen langjarige subsidierelaties worden aangegaan, zonder de continuïteit van organisaties uit het oog te verliezen. De subsidies worden zo mogelijk jaarlijks geëvalueerd en getoetst op doelmatigheid en doeltreffendheid. Het systeem van 'projectsubsidies' en van 'horizonfinanciering' past hier het beste bij. Bij voorkeur kennen de financiële bijdragen vanuit de provincie een revolverend karakter. Te alle tijden wil de SGP alleen zaken subsidiëren die vanuit Bijbels-ethische uitgangspunten verantwoord zijn. De subsidies worden op een rechtvaardige manier verdeeld over de diverse initiatieven en organisaties binnen de provincie, zonder onderscheid naar identiteit.

Deelnemingen

De provincie is aandeelhouder van verschillende Zeeuwse bedrijven. In beginsel legt de provincie per deelneming haar strategie vast en handelt daar ook naar. Met respect voor ieders positie kiest de provincie voor actief aandeelhouderschap ten dienste van het publieke belang.

Als publiek aandeelhouder van North Sea Ports (NSP) vraagt de provincie van NSP om zoveel mogelijk regie te pakken in de coördinatie van beleid gericht op de bestrijding van ondermijnende criminaliteit. Juist NSP kan met haar 'oren en ogen' in de haven signaleren, verbanden leggen en opvolging coördineren. Van de gemeenten en de provincie mag een alerte en opvolgende houding worden verwacht.

De provincie is ook aandeelhouder van het Zeeuwse energiebedrijf PZEM. In lijn met de aandeelhoudersstrategie dienen de risico's te passen bij de belangen van de provincie als publiek aandeelhouder. Het forse vermogen van de PZEM dient beschikbaar te komen of blijven voor de Zeeuwse inwoners, zij hebben daar maatschappelijk recht op. Indien nodig dient de (aandeelhouders)strategie hier op te worden aangepast.

Concreet:

- Structureel sluitende meerjarenbegroting;
- Vertaling van het provinciaal beleid in SMART-indicatoren;
- Deugdelijke onderbouwing van reserves en voorzieningen. Geen lasten naar de toekomst;
- Beleid ontwikkelen voor incidentele opgaven, zoals de toekomst van de Zeelandbrug;
- Goed financieel controlesysteem;
- Bij invoering van rekeningrijden dient dit naar 'Zeeuws model' te gebeuren, dus rekening houdend met tijd en plaats;
- Subsidies moeten bijdragen aan de provinciale doelen;
- Subsidies worden zo mogelijk jaarlijks geëvalueerd op nut en noodzaak;
- Geen discriminatie betekent ook dat identiteitsgebonden instellingen net zo worden behandeld als algemene instellingen;
- NSP pakt zoveel mogelijk regie in de bestrijding van ondermijnende criminaliteit;
- De PZEM-gelden dienen de aandeelhouders en daarmee alle Zeeuwen toe te komen.

Goed samenwerkende overheden

Behalve eigen taken heeft de provincie ook het toezicht op de gemeenten. Het toezicht is vooral financieel: vanuit de provincie wordt gecontroleerd of de gemeenten hun begroting wel structureel op orde hebben. Daarnaast houden de provincies toezicht op de waterschappen. Ook de kwaliteit van het openbaar (gemeente)bestuur wordt door de provincie bewaakt. De

SGP wil verdere versterking van inhoudelijke samenwerking in het Overleg Zeeuwse Overheden (OZO), het verband waarbinnen alle decentrale overheden in Zeeland samenwerken. Binnen het OZO kunnen grotere regionale opgaven rondom bijvoorbeeld energie, wonen en mobiliteit goed worden opgepakt. We willen als overheid dichtbij de burger staan, daarom moeten we op de grotere opgaven zoveel als mogelijk samenwerken als één overheid. We hebben elkaar nodig en een krachtige samenwerking is een must, niet alleen voor een krachtige lobby richting Den Haag en Brussel, maar ook om de taken goed uit te voeren.

Gemeente financiën

Een belangrijke en toezichhoudende taak van de provincie is het toezien op de begrotingen van de gemeenten. Gemeenten die, meestal vanwege toegenomen taken die de Rijksoverheid hen opdraagt, de begroting structureel niet rondkrijgen en/of taken niet voldoende uitgevoerd krijgen, kunnen door de provincie gestimuleerd worden om samenwerking te zoeken met andere gemeenten om kosten te besparen en/of kennis te delen om zo de wettelijke taken te kunnen blijven uitvoeren. De SGP is ronduit tegenstander van het van bovenaf opleggen van gemeentelijke fusies. De meerwaarde van het lokaal bestuur is vooral dat het dicht bij de burgers staat. Het alsmat opschalen van gemeenten doet hieraan afbreuk.

Een ander belangrijk aspect hierbij is dat als een bepaalde taak in meerdere gemeenten tot begrotingsproblemen leidt, zoals afgelopen jaren door de jeugdzorg, de provincie dit kan analyseren en hier ook het Rijk op moet aanspreken om zich in te zetten voor een betere balans qua taak en daarbij passende inkomsten voor gemeenten. Gezien de ontwikkelingen in de jeugdzorg, sluiten we niet uit dat er weer jeugdzorgtaken naar de provincie kunnen komen. Mocht dit het geval zijn dan moet er in elk geval identiteitsgebonden zorg beschikbaar zijn.

Gemeente- en provinciebestuur

Een goed functionerend bestuur kent bestuurlijke stabiliteit, handelt integer, is een organisatie met kwaliteit en heeft een gezonde financiële huishouding, inspirerend leiderschap en de kracht om tijdig te veranderen. Verder haakt een goed functionerend bestuur in op samenwerking met inwoners, maatschappelijke partners en medeoverheden.

De SGP juicht bestuurlijk partnerschap en bestuurlijke samenwerking tussen gemeenten en provincie toe. Waar nodig moeten de handen in elkaar worden geslagen en zaken gezamenlijk worden aangepakt. Dat kan ook het geval zijn wanneer blijkt dat (een) gemeente(n) onvoldoende inhoud kan geven aan haar rol als bestuurder, dienstverlener, medeoverheid of organisatie. De SGP vindt voldoende lokaal draagvlak doorslaggevend bij herindelingen.

Concreet:

- Versteving van de positie van het Overleg Zeeuwse Overheden (OZO) zodat (nog) meer opgaven gezamenlijk worden opgepakt;
- Sober financieel beleid om de lasten voor de burger zo laag mogelijk te houden;
- Bij dreigende tekorten eerst zoeken naar bezuinigingen en concentratie op de kerntaken;
- De SGP is voor beleid dat via participatie tot stand komt door samen op te trekken met inwoners en maatschappelijke instellingen;
- De SGP wil actief meedenken over de juiste balans tussen 'loslaten en regelen'

